

รายงานการประชุมสภาผู้แทน

ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๓ (วิสามัญ ครั้งที่ ๒) ชุดที่ ๑

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๕ นาฬิกา

ประธานสภาผู้แทน . . . จนนมตั้งมาชิกมาประชุม ๖๓ คน เป็นองค์
ประชุมแล้ว ระเบียบวาระเรื่องแรก เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
๑. ตามที่สภาผู้แทนได้ ตั้ง มติกำหนด จำนวนบุคคลที่จะ ประกอบ เป็น คณะ
กรรมการรณรงค์เพื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการค้า พ.ศ.
๒๕๕๓ ตามที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมเป็นจำนวนสภาเถ ๘ คน เพื่อวุฒิสภาจักได้
ความเห็นการถือไปตราไว้รัฐธรรมนูญนั้น บัดนี้วุฒิสภาได้ตั้งมติเลือกตั้งผู้ มานาม
และพระนามต่อไปนเป็นกรรมการช่วยวุฒิสภาคือ

- ๑. นายบรรจง ศรีจรรยา
- ๒. หม่อมเจ้าศรีเชษฐา เดชกุญชร
- ๓. พระยาอรรถการยงพนา
- ๔. พระยาธรรมาลังการพนา
- ๕. พระยาอรรถกรมมณฑล
- ๖. พระยาอรรถอุทิศ
- ๗. พระยาอรรถราชทรงศีล

ที่ประชุมมีทราบ

ประธานสภาผู้แทน : เรื่องที่ ๒ ตามที่สภาผู้แทนได้ตั้งมติให้ขอ
เห็นชอบในการแต่งตั้งกรรมการข้าราชการพลเรือนผู้ ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะ
รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ และได้นำเรื่องต่อวุฒิสภาต่อไปน บัดนี้วุฒิสภาได้
พิจารณาแล้วตั้งมติ เห็นชอบเห็นชอบ

ที่ประชุมมีทราบ

ประธานสภาผู้แทน : ระเบียบกระทรวงไปรษณีย์ราชการ
ประชุมสภาผู้แทนครั้งที่ ๑๑/๒๕๓๖ (ติดตามบัญชี) ชุดที่มีผู้ใดที่ทงหรือ
ของอีกใครหรือไม่

ไม่มีสมาชิกผู้ใดที่ทงหรือของอีกใคร

ประธานสภาผู้แทน : เมื่อไม่ทงหรือของอีกใครหรือทงทงประเภท
ใด ก็อย่าทงหรือของใครต่อไปเป็นญัตติของนายทง สว่างเนตร ของได้ทง
ระเบียบกระทรวงโดยเอาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองกรรมกรชนบท ๓๑ ขนมา
พิจารณาก่อนการทงตาม

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : เอาะรายงานการ
ประชุมข้าพเจ้าได้เสนอท่านประธานตั้งได้โดยคณะกรรมการของมีขอทงตามที่ได้
ไปทงให้สภาได้ตั้งตั้งความ คิดใจในคราวประชุมที่ได้อาจจะมีผลทงได้
ไปทงให้สภาได้ทง ตั้งเรื่องรายงานการประชุมโดยทง และตั้งจะพูดเรื่อง
เอาโดยระเบียบกระทรวง

ประธานสภาผู้แทน : ได้พิจารณาญัตติของท่านแล้ว ไม่ทงอีก
มีขง และจะตั้งให้ทง

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : เรื่องขอเปิด
ระเบียบกระทรวงให้เอาร่าง พ.ร.บ. ควบคุมกรรมกรชนบทพิจารณา
การทงตามระเบียบของราชการประชุมสภาผู้แทน เมื่อได้ พ.ร.บ. ควบคุม
กรรมกรแล้วให้ดำเนินไปตามระเบียบกระทรวงมหาด ๒๗/๒๕๓๓ เก่าขงเปิด
ระเบียบกระทรวง พ.ร.บ. ควบคุมกรรมกรโดยอาศัยหลักการและเหตุผลตั้งข้อไป
น ท่านผู้เป็นประธานของชาติในทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติและท่านผู้เมทง
ขงตั้งที่ทงทงมวด ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันเลิกแห่งกรรมกรของพุทธพรรคการ
บ้านทงต่างประเทศไทยประเทศ โดยเฉพาะกรรมกรรถไฟจากขงขงขงไปตั้งเบซาร์
ขงทงทงตั้ง นครศรีธรรมราช เมืองศรีธรรมราชะ ราชอาณาจักรพุทธ
พรรคกรรมกรทงทง ในเมืองนครศรีธรรมราชะผู้ตั้งขงขงขงพุทธมา
ตั้งขงขงขงขง อนาคตกาลผู้บุตรเต็มบ้านทงทงประเทศไทยขงขงขงขงขง

ช่วย กลับ เป็น โย ชี ว่า ไฉน ในฐานที่ ข้าพเจ้าเป็น ผู้นำนใน ทางการ เมือง
 แห่งดินแดน อรรมละ จากชนบทเป็นชนไปได้อบรมศึกษาอันดีของข้าพเจ้า
 พกพรความเฉลียวฉลาดไปทั่ว ไฉนกรรมดีทั้งนี้ ในทางกรเมืองกับชนบาง เพื่อ
 ปรารถนาความดี เม่งดีให้เกิดแก่ชนเป็นชนหนึ่งขอเพียงคนเดียวก็โดยมอญผู้ประสงค์
 ได้มตรบศกพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์คือนกปรบร่างพระพทศศีล
 ให้อยู่ในหลักศีลธรรมตลอดชั่วพัตนทานผู้เป็นประธานเถรทานผู้เกี่ยวข้อง
 ทงหลายเถรรัฐมาดซึ่งเป็นรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าชัย หอ เกดว่า ขอบรม
 เปลียนพระ บรมจารตจนยกได้เสร็จมาแสดง ขอท่านได้โปรดพิจารณาช่วย
 ใ้พระองค์เกดว่า ทัดเช่นนี้เป็นไปตามที่เกดว่า ได้ประสงค์เพื่อองค์นี้ตั้งให้
 เกิดขึ้นของดั่งกลประเทศไทย

ประธานสภาผู้แทน : ข้าพเจ้าขอคัดพระบรม ทานผู้ ได้เห็นด้วย
 เปลี่ยนพระบรมจารตตามททานผู้เกี่ยวข้องเพื่อโปรดพระมอญ
 มีอำนาจยกยอเป็นดังจนขอ

ประธานสภาผู้แทน : ท่านผู้ ได้ไม่เห็นด้วย โปรดพระมอญ
 มีอำนาจยกยอเป็นดังจนขอ

ประธานสภาผู้แทน : เป็นอันว่าญัตติของท่านตกไว้คือโปรดพระมอญ
 ของรัชชโย โศภน ไกรฤกษ์ เรื่องการดำเนินการป้องกันรักษาเกียรติของ
 พลโท เสร เสงี่ยมประทีพ

ร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ (พินิจโลก) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้
 ตามรัฐมนตร้อยการกระทรงดงดาใหม่ ดังคือไปน

๑. ได้มีกระทู้ตั้งคำถามในสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕
 ใ้คำถามว่า พลโท เสร เสงี่ยมประทีพ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ได้
 แคมด้างนามกระทรงดงดาใหม่ไปซื้อขายต่ออเมริกา เป็นเชิงฉ้อหาประโยชน์ใน
 ทางราชการ และรัฐมนตรักได้ตอบกระทู้ ไปว่าไม่มีหลักฐาน ไม่มีผิด และ
 ขอให้ตั้งกระทู้ คณตั้งหลักฐานจะพิจารณาสอบสวนให้แน่ จนบัดนี้ท่านได้
 เรงรคขอหลักฐานได้มาแล้วหรืออย่างไร หรือไม่

๒. ในการที่บุคคลที่ ๒ ซึ่งเป็นนายทหารผู้ใหญ่ของกองทัพบก เช่น พลโท เศษ เศษประจักษ์พร ต้องหาว่าเป็นผู้ ไม่มัวเมาในทางสุจริตเช่นนี้ คงจะ ตัดเนนการป้องกันแก้ไขอย่างไร

๓. ถ้าทางกระทรวงกลาโหมต้องยอมลงใจ เกี่ยวกับคดีนี้จริง กระทรวง กลาโหมจะต้องกรรมการชนพ้องสัก พลโท เศษ เศษประจักษ์พร ให้เห็นความ ทุจริตหรือความผิดในราชการให้ประจักษ์ชัดได้หรือไม่

๔. กระทรวงกลาโหม จะขอเกณฑ์กองการอื่นเช่นแจมชนิดกรณีเรื่องพลโท เศษ เศษประจักษ์พร ต้องหาว่าเป็นนายหน้า และเป็นคนดักบัญชีไม่ ยอมรับข้อเท็จจริงตามวาระ ๑๔ ตามบาท ซึ่งตั้งผิดด้วยจริง จนกระทรวง กลาโหมไม่ต้งเสียเงินก้อนใหญ่ ให้ประชาชนทราบ จะได้หรือไม่

พลตรีปลอด-ปลอดประจักษ์ พิบูลภาณวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงกลาโหม : ข้าพเจ้าขอตอบตามลำดับข้อตั้ง

๑. ไทแรงคดีเรื่องรัฐบาลตอบกระทู้ ตามนั้นแล้ว และต่อมาได้ให้พระโอรสองค์ ๓ พิเศษสุด เสด็จมาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีหนังสือเป็นทางการ ไปยังผู้ ตั้งกระทู้ ตามข้อตั้งแล้ว จนบัดนี้ยังไม่ได้รับหลักฐานอะไรเลย นอกจากเรื่องคดีหลักฐานผู้ ตั้งกระทู้ ตามนั้น ข้าพเจ้าได้มีหนังสือไปยังกระทรวง การต่างประเทศ เพื่อสอบถาม ไปยังกติกไทยในประเทศต่างๆ ที่ พลโท เศษ เศษประจักษ์พรไปว่า พลโท เศษ เศษประจักษ์พรได้ไปแอบอ้างจริงหรือไม่ บัดนี้ ได้รับตอบจากกระทรวงการต่างประเทศแล้วว่า ข้าราชการไทยทุกประเทศคอยตาม ใจความว่ามีใครแอบอ้างแต่อย่างใดเลย

๒. คำว่า ตัดเนนการป้องกันแก้ไขอย่างไรนั้น คำถามของท่านเป็น ๒ ประการ คือป้องกันทุจริต หรือป้องกันข้อเสียหายนายทหารชั้นผู้ใหญ่ สำหรับเรื่อง ป้องกันทุจริตก็มีกฎหมายหรือบังคับ ระบบต่างๆ ป้องกันอยู่แต่ก็ จะทราบถ้าทุจริตต้องสอบสวนว่ามีคนกระทำความผิดตามโทษฐานโทษ ตามคำตอบ ในข้อนี้ท่านก็เห็นได้เองว่า ข้าพเจ้าพยายามหาทางสอบสวน หลีกเลี่ยง

โทรเลข โดยมาถึงแล้วโทรเลขจึงมาถึง จลหมายไปรษณีย์ก็เช่นเดียวกัน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลสนใจความเสียหายของการไปรษณีย์ โทรเลขหรือไม่ และทราบหรือไม่ว่าการไปรษณีย์ โทรเลขเจอด่านต่ำชามาก เป็นเหตุให้เกิดการเสียหายแก่ส่วนราชการและส่วนบุคคล รัฐบาลมีนโยบายอย่างไรที่จะส่งเสริมเร่งรัดให้รวดเร็วยิ่งขึ้นหรือไม่

๒. ในกรมไปรษณีย์ โทรเลขมียานพาหนะโดยเฉพาะรถยนต์สำหรับใช้ในการเดินของส่งไปรษณีย์ ใช้ในพระนครนครมฤคกัน ในต่างจังหวัดมีใช้หรือไม่ ถ้าไม่มีจะพิจารณาใหม่อย่างไรได้หรือไม่ เมื่อใด

๓. กรมไปรษณีย์ โทรเลขได้จัดวางเส้นทาง และตั้งเครื่องโทรเลขโทรศัพทตลอดอาณาเขตหรือยัง ถ้ายังหาข้อไม่เพราะเหตุใด จะจัดใหม่ได้เมื่อใด รอยเอก ประเสริฐ สดบรรทัด รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

คมนาคม : อธิบดีกรมการขนส่ง ขงนุ ถามดงนุ คอบบช ๑. รัฐบาลขอความ
การ รัฐบาล พยายามจะลดความเสียหายของการไปรษณีย์ โทรเลขอย่างเต็มที่และทราบ
แต่ว่าการไปรษณีย์ โทรเลขได้ใช้เงินงบประมาณแต่เดิม ความเสียหายที่เกิดขึ้น
นั้นเหตุอันจำเป็นเพราะเหตุนี้ แม้กระนั้นก็ดี ทางกรมไปรษณีย์ โทรเลข
ก็ได้เร่งรัดให้เร็วขึ้น โดยเพิ่มการขนส่งทางไปรษณีย์ ไปมากกว่าเดิม เช่น
เคยเปิดส่งบัตรระหว่างพระนคร ๒ หรือ ๓ ครั้ง หรือเปิดส่งบัตรระหว่างพระนคร
ซึ่งกันและกันเปิดส่งภายในแต่ละวันของประเทศอีก เพื่อให้การไปรษณีย์ทั้งในพระ
นครตลอดพระนคร

ข้อ ๒. ส่วนที่ทราบความถึงเรื่องยานพาหนะ เช่นรถยนต์เป็นต้น ขอบเรียน
ตอบว่าสำหรับในพระนครนครมฤคมี ๑๖ คัน ส่วนต่างจังหวัดก็มีจังหวัด
นครราชสีมา ๑ คัน สำหรับอื่น ๆ ยังไม่มี เพราะเหตุว่ายังไม่มีความจำเป็น
ที่จะต้องใช้ ถ้าหากว่าจังหวัดใดมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เมื่อไรแล้ว ทางกรม
ไปรษณีย์จะพิจารณาในการหาขานพาหนะสำหรับจังหวัดต่อไป

รมย์ ๓. การลงดาบและตั้งเครื่องโทษใคร่พิศขังไม่ว่าพร้อมด้วย เกษ
บวชหรือฆราวาสไม่ว่าพระภิกษุสงฆ์ สามเณร หรือภิกษุสามเณร หรือ
คหบดีหรือผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ภายใต้อำนาจของพระมหากษัตริย์
หรือผู้สำเร็จราชการแผ่นดินโดยชอบด้วยกฎหมายหรือโดยคำสั่ง
ของตุลาการศาลพระมหากษัตริย์หรือโดยคำสั่งของพระคหบดี กษัตริย์หรือ
คหบดีไปตามความดังกล่าวก่อนหน้าแห่งข้อ

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ (ถ้าเป็น) : ขอชี้แจงตามรัฐธรรมนูญ
ตามที่ท่านถามว่า การไปขังใคร่โทษโดยฉันทศนหรือโดยคำสั่ง
ใด ๆ ที่ว่าโดยฉันทศนหรือโดยคำสั่งของพระมหากษัตริย์ ก็นอกจากข้อเท็จจริง
จะถามกรรมนั้น แล้วข้อเท็จจริงปรากฏว่า ถ้าไม่ทราบ ถ้าทราบ
แล้วท่านจะแก้ไขข้อเท็จจริงได้อย่างไร โดยจะต้องเอาจำพวกเพิ่มลงรวมซึ่งการ
ไปขังใคร่โทษใด ๆ เช่นเคยมีอาทคยด้วยจริง เป็นอาทคยด้วย ๒ ครั้ง หรือเป็น
เคยซึ่งทางเครื่องขังซึ่งทางเครื่องขังอื่น ซึ่งจะเป็นการแก้โทษ ถ้าเช่นนั้น
กรรมนั้นไม่ได้ถามว่ากรรม กรรมนั้นประสงค์ความผิดซึ่งออกไปต่อมิได้มาซึ่งออก
ไปยังเจ้าของจำคุกหรือโทษใด ๆ เพราะฉะนั้นการแก้กรรมเพิ่มลง
ซึ่งการแก้กรรมซึ่งโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ
ซึ่งโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ ก็คือโทษใด ๆ

ร้อยเอก ประเสริฐ สดุมรรคัต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
กลาโหม : ที่ถามว่าโทษขังจำคุกหมายความว่าอย่างไร ก็ตามผม ตามข้อ
ที่ถามไป ข้างหน้าจะขังโดยประเภทใดก็ตามเพราะเหตุใดก็ตาม ขังเพราะ
เหตุใดก็ตามขังโดยนิตยในทางโทษพิศ หรือตามทศนจนจนจนไปจน
จากหน้าซึ่งบอกตำแหน่งโดยนิตยไม่ชัดเจน อย่างนิตย เพราะฉะนั้น
ถ้าโทษอื่น ซึ่งแก้ข้อขังเพราะด้วยเสียก็พยายามที่จะตรวจดูว่าโทษเสีย
จับเหตุเสียก่อนจากโทษเสีย ถ้าโทษเสียแล้วแก้ให้ดีขึ้น เสียโทษเสีย
หาด้วยใหม่เปิดขึ้นให้ดีขึ้น ก็แก้ไปในตัว ซึ่งที่บางท่านผู้เขียนจดหมาย
ไปแต่ในไม่ได้บอกตำแหน่งที่อยู่ให้ชัดเจนทางกรมไปรษณีย์โทษใดพยายาม
ที่จะโทษขังและบอกตำแหน่งให้ชัดเจนทั้งหาได้พยายามบอกชื่อของบุคคล

ให้ชัดเจน เพื่อทราบประโยชน์ที่ได้รับหนังสือฉบับนั้นจะได้ส่งไปยังที่หมาย
ปลายทางโดยถูกต้อง จะได้ไปรับทราบ ข้าราชการขอความเป็นรองเพื่อทำเรื่องมาขอ
จากกรมการปกครองเพราะเหตุใดจึงดำรงตำแหน่งเพราะเหตุใด ที่ไหนตัวชี้ที่
ขอมาเดิมแล้วของงานหรือ ใครเป็นคนทำให้ตัวชี้ที่ขอไปขอเท็จจริงมาด้วย
ถ้าหากท่านเห็น ข้อเท็จจริงมาว่าที่ไหนตัวชี้ที่ขอ ทางรัฐบาลนี้ จะได้ไปส่งของ
ที่ท่านไม่มาขอเท็จจริงมาแสดงหรือไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงแก่รัฐบาล ๆ ปล่อย
กระทรวงนั้น ไม่ได้ช่วยอย่างที่ท่านว่า

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ (ลำปาง) : แปลว่าสำนักงานมหาด
จะนำข้อเท็จจริงมาให้ท่าน ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าจะขอถามว่าข้อเท็จจริงที่
ว่าเมื่อก่อนท่านได้ส่งของข้อเท็จจริงออกก่อนใหม่ ข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่
เมื่อได้รับโทรเลขส่งไม่รับมาส่งไป ยังกตของส่งทันที หรือเมื่อรับจาก
คุณหมายปลายทางแล้วแทนที่จะส่งไปใหม่ รับทันที ท่านได้ทราบไหมข้อเท็จ
จริงอย่างนี้ ถ้าไม่ทราบแล้วข้อเท็จจริงอย่างนั้นบ่อย ๆ ไม่ต้องตกใจ ที่
มาขอข้าพเจ้าเอง โทรเลขจาก ตำรวจมาจนเต็ม ข้าพเจ้า ได้ รับจนจน
จนจนจน ถ้าอย่างนั้นท่านจะรับใหม่หรือ ข้อเท็จจริงที่ข้าพเจ้ายื่นกับท่าน ๆ จะนำ
ไปส่งต่อๆ การส่งของหรือไม่ต้องส่งนั้นข้าพเจ้าไม่ถือสำคัญ แต่ที่ท่านจะ
มีจดหมายที่ส่งไปให้ในข้อเท็จจริงของข้าพเจ้าก่อน และถ้าประการหนึ่งท่าน
บอกไว้ในทรงประชุม มีมติลงมติ ๓๒ คน ๓๒ คนในทั้ง ๓๒ คนถ้ามีนำจาก
อดีตไปประณามหรือเกินไปก็ควรประณามจริงลงมติต่าง ๆ หรือรวมทั้งบรรดา
หัวหน้าของหัวหน้หรือสมาชิกไปให้ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีจำนวนอยู่ด้วย
กัน ๕ คน รวมอันนั้นด้วย หรือเปล่า ข้อได้ข้อขบ

ร้อยเอก ประเสริฐ สดบรรทัด รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
คมนาคม : ปณิหารเรื่องข้อเท็จจริงที่ท่านบอกสำนักงานมหาดนำข้อเท็จจริง
มาแสดงด้วยหรืออย่างไร ข้าพเจ้าคิดว่าความเป็นจริงแล้วในเรื่องข้อเท็จจริงตาม
ระเบียบกรมนี้คงจะเห็นว่ากล่าวถึงนั้น เราจะพูดกันนอกที่ถ้าหากหมายความว่า
การกระทำที่ไม่ได้กระทำไป ๕ คน หรือพูดกันหรือปรารถนาติดต่อชาวบ้านเมือง

ท่านจะเห็นว่า การไปรษณีย์ โทรเลขปัจจุบันไม่เหมือนแต่ก่อน ความเร็วมัน
 เร็วกว่ากัน ในบางกรณี เป็นที่น่าที่เราได้เพิ่มทั้งทางด้านโทรเลขและโทรศัพท์
 โทรศัพท์ ในทางทางจังหวัดมากได้เพิ่มปริมาณให้มากขึ้น ภายในจังหวัด
 ๗,๕๐๐ เครื่อง เพิ่มโทรศัพท์ ๗,๐๐๐ กว่าเครื่อง แต่มีคนเข้ามา
 ๗,๕๐๐ เครื่อง แต่คงใจจะเปิดโทรศัพท์ ๗,๕๐๐ เครื่องให้เรื่องหนักหนา
 ของท่านก็ประมาณนี้ มีประการหนึ่งแต่ แต่ในไม่ช้าก็โทรศัพท์ก็จะมา
 พร้อม ๕,๐๐๐ เครื่อง แต่เรื่องก็พยายามเปิดในจังหวัดต่าง ๆ แต่รัฐบาล
 มันโยนภาระเปิดอยู่ที่จังหวัดต่าง ๆ แต่จากความสำคัญของการเงิน
 เพื่อดำเนินการพิจารณาให้คิด และเท่ากันไปกับ การเงินที่ จะได้ มา จากงบประมาณ
 ประมาณแผ่นดิน ถ้าจังหวัดไหน สำคัญกว่าก็พิจารณาเป็นลำดับ ๆ ไม่
 สามารถจะลำดับสุดท้าย นี้แสดงว่าพยายามให้การบริการที่ดีที่สุดในประเทศ
 นั้นไว้ก่อน

นอกจากนั้น การไปรษณีย์ซึ่งโดยธรรมดาไปทางรถไฟอะไรต่าง ๆ
 นั้น รัฐบาลก็พยายามหาทางให้ไปรษณีย์กับรถไฟมาประสานงานกัน ให้ช่วย
 เหลือกันอยู่ ข้าราชการไปรษณีย์นั้นก็หาว่าระหว่างทาง และเมื่อถึงปลายทาง
 ทางรถไฟให้ไปรษณีย์ของจังหวัดนั้น ถ้าไปรษณีย์มากมายก็ไปรษณีย์
 ไปรษณีย์ให้มากขึ้น ข้าราชการหนึ่งให้ไปรษณีย์ให้เพิ่มขึ้นเป็นสองหรือสาม
 เท่าจังหวัด คงจะเห็นแต่ข้าราชการไปรษณีย์จนสุดความสามารถ

ประธานสภาผู้แทน : กระตุ๊กไปรษณีย์ที่ขึ้น กับโกมล เรือง
 เครื่องต้นตามตัก เครื่องแบบทหาร ตามกระทรวงกลาโหม เจ้าของกระตุ๊ก
 มอบให้ นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ตามตน

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ (กล่าว) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระตุ๊กของ
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมดังต่อไปนี้

๑. เครื่องของเตชุนพลผู้ชำนาญ ๒๕๒๒ กระทรวงกลาโหมให้ชื่อ
 เครื่องต้นตามตัก เครื่องแบบทหาร เป็นจำนวนหนึ่ง ๆ ละเท่าใด
๒. ในการซื้อเครื่องใครเป็นมี จดการชื่อ ข้าราชการได้ ได้มีการ
 ประมูลหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. เครื่องสำอางค์ต่าง ๆ
เพราะเหตุนี้

๔. กระทรวงกลาโหมได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ขายไปแล้วแต่ยังไม่ได้รับเงินคืน
แต่จําเป็นต้องจ่ายเป็นเงินอะไร

๕. ทราบว่ากระทรวง กลาโหมได้ จําเงิน ลงงหน้าไป ก่อนรับของเงิน
จำนวนหนึ่ง เป็นความจริงหรือไม่ เพราะเหตุนี้ รัฐบาลได้คำนึงถึงผลเสีย
ร้ายของการจ่ายเงินไปก่อนรับของหรือไม่

พลตรี ปลด ปลดปรปักษ์ พันเอกาณ วฒน วัชรมนต์ช่วยว่าการ
กระทรวงกลาโหม : ข้าพเจ้าขอตอบตามลำดับดังนี้ ข้อ ๓. เครื่องสำอางค์ต่าง
เครื่องสำอางเป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ ชุด ๆ ละ ๕๐๐ บาท เป็นเงินรวมทั้งสิ้น
๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท ข้อ ๔. ในการชื้อของของคลังเป็นของรัฐบาลจากบริษัท
ประคิมสุวรรณผ่านศิริโกศลบรรณกิจ หรือ ๑. เครื่องสำอางค์ต่าง
เครื่องสำอาง แล้วยังไม่ได้รับไว้ โดยบริษัทประคิมสุวรรณผ่านศิริโกศล
ส่งนามแทนและรับราคาซึ่งมีคดีสัญญา ข้อ ๕. เงินยืมยืมที่คลังพิมพ์กลยั้งครุฑก่อน
ข้อ ๕. คอมพิวเตอร์ ข้อ ๕

ประธานสภาผู้แทน : กระตุคือไปของนายทองดี อิศราชีวิน ตาม
เรื่องคำร้องร่วมกับพ่อค้าฮอนบัตถะบับ ตามกระทรวงมหาดไทย

นายทองดี อิศราชีวิน (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

๑. รัฐบาลทราบหรือไม่ว่าได้มีเจ้านายที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าของ
คือนายทองดีพ่อค้าฮอนบัตถะบับ ข้าพเจ้าตั้งกระทู้ถามว่า นายทองดีพ่อค้าฮอนบัตถะบับ
ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามว่า นายทองดีพ่อค้าฮอนบัตถะบับ บังคับให้ราษฎร
ชำระหนี้ทุก ๆ วัน แล้วนำเอาเงินไปจำหน่ายตามตลาดสด อาทิเช่น ตลาด
มะขามทอง ตลาดกุดเตยทอง ตลาดบ้านเบียง และตลาดบ้านลาด ใน
ท้องที่อำเภอสันป่าตองอย่างเปิดเผย โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ใดคอยจับกุมเลย
และเกิดมีผู้รายถึงขอโทษขอขมาเป็นนิจจัน ซึ่งทำควมเดือดร้อนให้แก่
ราษฎร เป็นกระดุกด้นหลังของชาติเป็นอย่างยิ่ง

๓. รัฐบาลจะมีนโยบายอย่างไรที่จะช่วยเหลือชาวนาข้าวภาคอื่นที่ไม่ต้อง
ผู้ขายพืชไร่ให้มีให้ถูกตักชะโมยกระบือ และจะรับเร่งปราบปรามคนร้ายเหล่านี้
โดยด่วนอย่างไรหรือไม่

๔. รัฐบาลจะรับจัดการกับพอกพอกสัวในตำบลยี่หวางคนกับเจ้าหน่า
คำรองจันป่าตองได้รวมกันตั้งถอบฆ่ากระบือ ซึ่งเป็นการทำลายผลประโยชน์
ต่อชนวนของประเทศไทยและชาวนาโดยด่วน จะได้หรือไม่

๕. รัฐบาลจะรับเร่งปรับปรุง คณะกรรมการอำเภออื่นป่าตองและ
คณะกรรมการอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีสัมรรถภาพเข้มแข็งและ
เด็ดขาดในการปราบปรามผู้ร้ายชะโมยกระบือ และผู้ลักตอบฆ่ากระบือโดย
ด่วนอย่างไรหรือไม่

พลเอก มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย :
ต้องขอประทานโทษท่านสมาชิกผู้แทนราษฎร เชียงใหม่ ได้กล่าวถึงข้อ
เท็จจริงอยู่ เพราะฉะนั้นขอยกข้ออื่นไปก่อน

นายทองดี อัครเชวิน (เชียงใหม่) : ความจริงกระทรวงมหาดไทย
ไปแจ้งเจ้าพนักงานอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีอยู่หลายท่านถึงจะเห็นแต่ยังไม่
เด็ดขาด เช่น กองบังคับการตำรวจภูธรเชียงใหม่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยว่า ท่านจะไปตรวจดูให้ล่าช้าจนกระทั่งต้องขอขานพระพรในขอมเป็นได้
เมื่อไรที่จะเป็นเอาหน้าเจ้าที่ไรจึงจะได้รับล่าล่าจนกระทั่ง เพราะฉะนั้น
ปรากฏว่าราษฎรชะโมยกระบืออยู่ทุก ๆ อำเภอจากจะฆ่าเอาเนื้อไปจำหน่าย
จ่ายแจกแก่องค์มนตรีคงคงโรงเรียนตำรวจหรือหนึ่งอย่างหนึ่งเป็นต้น ซึ่งเป็น
การทำลายผลประโยชน์ต่อชนวนของประเทศไทย แต่เป็นการคดีมีอยู่
เป็นการกระตุกค้ำหัวของประเทศไทย เพราะฉะนั้นจึงขอทราบเรียนว่าท่านจะ
กรุณาขานบอกระบุของเจ้าโดยด่วนจะได้หรือไม่

ประธานสภาผู้แทน : รัฐบาลตอบแต่จำกำลังต่อได้เอง ถ้าหากว่า
ท่านจะต้องถามให้รัฐบาลได้ตอบเร็ว ๆ ให้มาพูดเรื่องนอกเวลาเจ้า แต่จำจะไม่

ภาคนี้รัฐบาลไม่ได้ เมื่อก่อนรัฐบาลจะไม่ตอบกระทู้ของท่านก็ได้ เพราะ
ฉันทขอให้ท่านอ่านใจอีกทีนะ

กระทู้คือไปของ ร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ เรื่องนำศาลทรายขาว
ตลอดตามกระทู้ขององค์เจ้ากรม

ร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ (พิณโลก) : ขาพเจ้าขอตั้งกระทู้ก่อน
ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้

การที่นำศาลทรายขาวคดีขณะนี้ คงจะเห็นได้ว่าราษฎรเขาแถวคอยช
กนิยเนตยัยคน เพราะอะไรเป็นเหตุ โรงงานนำศาลของท่านก็... ก็กิจการ
ในกระทรวงการอุตสาหกรรมก็ มีอะไรที่เสื่อมสมรรถภาพอย่างไรหรือศาล
ถึงขาดศาล

หลวงอรรถพรพิศาล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
: กระทรวงอุตสาหกรรมขอตอบว่า การที่ราษฎรเขาแถวคอยนำศาล
กันเป็นเพราะเหตุต่าง ๆ ราษฎรเขาแถวคอยเขยิบคน เป็นเพราะถนนขาด
ความรวดลาคอมคุม ส่วนที่ไม่ราษฎรเขาแถวคอยก็เพราะมีการขอย้นำศาลไม่
เป็นไปตามราคาทคอมคุม แต่คนที่ท่านบอกว่าแจ้งในการเสื่อมสมรรถภาพหรือ
อะไรนั้น ในการที่นำศาลขาดคดีอยู่ ปรากฏว่าขาดสมรรถภาพอย่างไรแต่
ก็ปรากฏว่าในขณะกระทรวงอุตสาหกรรมได้ทำนำศาลมากกว่าทุก ๆ ปี

ร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ (พิณโลก) : คำตอบของท่าน
รัฐมนตรีก่อนนี้แล้ว

ประธานสภาผู้แทน : อย่าใช้ ไม่ใช่ภาษาของสภา ก่อนนี้แล้ว

ร้อยโท จงกล ไกรฤกษ์ (พิณโลก) : ก่อนนี้แล้ว เพราะ
เหตุที่เราพูดกันว่าราษฎร ได้รับความเดือดร้อนตั้งแต่ทำในการเขาแถวคอย
เขยิบ ท่านก็บอกว่าเขาแถวคอยเขยิบเพราะนำศาลราคาตก อย่างนี้ไม่เป็น
ประโยชน์อะไรเลยในการที่จะตอบกระทู้ถามและหาสาเหตุว่าทำไม
เมื่อหน้าศาล ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเพราะเขาแถวคอยเขยิบ ท่านจะแก้ไข
อย่างไรขอตอบมาในรูปของ ท่านเจ้าหน้าศาลที่ราษฎรก็ของเขาแถวคอยเขยิบ

อย่างนี้ ไปรดน้ำให้ตกน้ำจะได้ขมิ้น ข้าพเจ้าขมิ้นเดี่ยวครึ่งหนึ่งในเรื่อง
การขมิ้น

หลวงอรุณพรพิศาล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

กรรม : กตเวทิตาของท่านอย่างนี้จะให้ข้าพเจ้าตอบอย่างไร ข้าพเจ้าจะอ่าน
กระทู้ถามของท่านให้ฟังคงเข้าไป การทนายศาลขาดคดีขณะนั้น ดังจะเห็น
ได้จากรายการของท่าน คอยรอกันยาวเหยียดนั้นเพราะอะไรเป็นเหตุ ความจริง
ข้าพเจ้าก็อยากจะตอบให้หมด แต่ไม่ทราบว่า จะตอบอย่างไร ท่านถามมาว่า
ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ทำไมต้องเร้าก็ดู แล้วทำไมไม่ขาย ให้ทนายไป ท่าน
ถามมาอย่างนี้ ข้าพเจ้าจะอธิบายให้ฟัง

ร้อยโท จงกต ไกรฤกษ์ (พิษณุโลก) : คอยเมื่อปัญหาของ

ท่านรัฐมนตรีจึงทนายจะตอบอย่างนั้นจะได้ซักข้อไป

ประธานสภาผู้แทน : คุณพูดอารมณ์เย็นหน่อย คอยรัฐมนตรีตอบ

อะไรก็ตอบตามที่ท่านซัก

ร้อยโท จงกต ไกรฤกษ์ (พิษณุโลก) : ก็ว่าในการที่

นายทนายขาดคดี ทนายจะมีข้อซักข้ออย่างไรบ้าง เท่าที่ดูความฟ้องตั้งมาศาล
ไป นายทนายยังไม่เข้ามา ท่านจะคัดทนายอื่นมาใช้ให้ราษฎรหายความเดือดร้อน
จะได้หรือไม่ ยี่สิบกว่าคนเขาได้ทราบอำนาจศาลทนายของเอกชนข้างในศาล
กระดอมดระ ๕๕ บาท ถ้าเขาไปรายจ้างนอกกระดอมดระ ๕๕ บาท นอ้าพเจ้า
ตลอดทั้ง ท่านฟังใจหรือหาเงินหรือพอใจในการหาความมันเย็นเป็นสุขให้แก่
ราษฎร ไปรดน้ำคำถามของข้าพเจ้าให้

ประธานสภาผู้แทน : อภิปรายมากไปแล้ว ขอให้วาทนี้อย่าง

ใจเย็นๆ คอยรัฐมนตรีก็ตอบแต่อย่างว่าศาลกตคนไปชอมมากจนกตความศาลมาก
กว่าทนาย เพราะฉะนั้นจะซักทนายซักตามที่ท่านตั้งกระทู้ถาม

ร้อยโท จงกต ไกรฤกษ์ (พิษณุโลก) : ในพฤติการณ์ที่

ประชาชนเป็นอยู่ ทำให้เราเห็นว่าประชาชนได้เขาแถมชานหมอยศ ข้าพเจ้าไป
ดูเหมือนกันเห็นออกคนยากเหมือนกัน เจ้าพนักงานคนเดียวต้องตวงน้ำหนักได้ข้อ

ร้อยโทจกต ไกรฤกษ์ (พิบูลโลก) : ข้าพเจ้าได้ขีดแหว่งความ
 สดเกิน ๕.๑๐ มาแล้ว ซึ่งเรื่องก็เป็นอย่างไร พวกผมไม่ได้ตอบ ข้อของพวก
 ร้อยโทจกตบรรณเช่น ๆ ว่านักศึกษารวมหลายหมื่นคนก็ อธิบายกันด้วยตัว
 เองจะดีกว่า พวกคุณไปพูดกันมาก เมือเรื่อง โรงงานของชาติเคื่อนหนึ่งผลิต
 นาราคได้เท่าไร ได้ส่งนาคาจากนอกเท่าไร ประชาชนทั้งประเทศใช้เท่าไร
 แสดงถึงเช่นตามจริงปฏิบัติอย่างไร ท่านไม่ปรดตอบด้วยเหตุด้วย แต่ถึงคิด
 เด็ดข่างใด ท่านจะแก้ไขข่างใดบ้างนอกขอหนึ่ง ข้อตามที่ท่านตอบว่าใน
 ภายที่ท่านขย เชนเฉพาะหนึ่งเช่นนักเพื่อที่จะประหยัดไม่ให้พ่อค้าเกไปอีกคุณ-แปด
 ข้อที่ท่านจะรับของของประชาชนต่ง ๑๒ ล้านคนให้แซม ๆ อยู่ ไม่ให้ตั้ง
 ความเช่นหมักหมม และผลของการเคื่อนก่อนนี้ ท่านไม่มีความรับชอบผิดของ
 ท่านหรือ ข้าพเจ้าของนาคาต่งตั้งแต่ในเรื่องนาคา ท่านจะแก้ไขข่างไรใน
 เรื่องนี้เพื่อให้ประชาชนหายเคื่อนครชน และมีนาคาใช้ต่อไป ขอทราบว่
 ที่กรมจะแก้ไขข่างไร ในข้อตามที่ท่านจะแก้ไขข่างไร ขอให้ประชาชนเข้าถอด
 ความ ๆ ลงไปให้นาคา ต่งแต่ตั้งโรงเคื่อนจนถึงปลายปี โมง ข้าพเจ้าถาม
 แล้วว่าถ้าของนาคาจะค่อนกันคนหมื่นหรือ จะต้องให้เสร็จเคื่อนก่อนเป็นก ใด ๆ
 ในเคื่อนนี้ จะทนที่จะขายได้ ๕ คนหรือเวลา ๑๐ นาทีหรือขายได้ ๑๐-๑๐ คนต่อ
 ๑ นาที ท่านแก้ใขในทุกๆอย่างเคื่อนครชนของมาชอุ

ร้อยโทจกตบรรณ : รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
 ก็รับว่าเวลานี้เวลานี้ก็ ได้ คักพอที่จะเคื่อนเห็นจริงเป็นตรงเรกที่ข่างใด แต่
 ก็คงแก้ไขให้คงไปทั้งในเคื่อนด้วย ขย่างนี้ท่านอาจจะคุมมาแก้ก่อนหรือไม่ได้คุม
 ความขยงโลกของเคื่อนซึ่งได้รับมาทางกระสอบ อาจจะทวงตามคัตกรนว่า แต่
 เสนอไว้จวงนาคาไทยแดงขยงเป็นก นข้าพเจ้าก็ ได้พยายามแก้ไขแล้ว ใน
 เรื่องที่จะแก้คัตคาคเคื่อนอะไรไปนั้น นาคาต่งได้ขาด นกความจริงคัตคไม่
 ได้คาคเคื่อน แต่กระทบกระทงจากต่งประเทศนาคาต่งเราขยงเวลา และ
 ได้พว่นขยงปริมาณเป็นขยงคย ๆ และมีขยงเวลาหัวนาคาต่ง และของเรเอง
 ก็ออกไปข่าง แต่ก็ได้พยายามไม่ให้หนีออกไป นาคาต่งของเราจะต่งเองได้

ให้พจนการบริโภคนกจะตั้งปี ๒๕๒๔ และเราได้พยายามเกิดขึ้นในกา
ที่จะทำหน้าตาให้มากขึ้น แต่จะให้พจนกับประชาชนบริโภคนกนี้ข้าพเจ้าขอเรียน
ว่าจะต้องสร้างโรงงานอีก ๓ โรง และจะดำเนินการก่อสร้างกันพรานอยู่ แต่จะให้
ดำเนินการภายใน ๓-๔ เดือนเต็มจะเรียบร้อยสักหน่อย และความจริงนั้นใน
การที่จะส่งนกมาจากนอกนั้น ต้องดูว่านกกินอะไร สภาพดินและราคา
ไม่แพงจึงจะส่งเข้ามา ในเขตภาคเบตงให้ส่งไปเลย แต่ราคาถอยขึ้น
เพราะนกกินแพง ซึ่งเรื่องการค้าขายนั้นความจริงได้เก็บตามราคา
งบประมาณได้คุ้มค่างวดและเพื่อพุงโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศของ
เอกชนให้ดำรงอยู่ได้

ประธานสภาผู้แทน : กระทั่งไปจะหมายถึง ๖๖๖๖๖ ตาม
เรื่องนโยบายทางการเมืองกับต่างประเทศ ตามกระทรวงการต่างประเทศ

นายใหญ่ สวัสดิชิต (นครสวรรค์) : กระทั่งมาลงจากตงมาทาง
แต่เกล้าขังรถกับ เคียงจนจนจะเลิกกับแล้ว แล้วผมขอขอร้องในกระทั่งของ
ราชเจ้าชาตนั้น

ประเทศเกาหลีใต้ นั้นขอ ได้ประกาศสงครามกับจีนนั้น รัฐบาลได้
ตกลงใจในการเข้าข้างฝ่ายใด หรือจะเป็นกลาง กระทั่งให้มันไปคาบกับโดย
ของรัฐบาลนั้น รัฐบาลมีตุลาการพอจะมันใจได้หรือไม่จากรัฐบาลได้ความนโยบาย
นั้น เพราะในข้อเข้าข้างใครไม่มีปัญหาเลย รัฐบาลได้ตั้งข้าราชการได้ตั้ง
เรื่องคดีสันใจเข้ากับเกล้าได้ รัฐบาลมีนโยบายจะปฏิบัติตามนโยบายนั้นได้
หรือไม่

นายวารการบัญชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ :
กระทรวงการต่างประเทศขอตอบว่า : ในเรื่องนั้นท่านนายกรัฐมนตรีได้ตกลง
ในที่ประชุมรัฐสภาแล้วว่า เราจะปฏิบัติได้ความนโยบายที่ได้ตกลงไว้ต่อรัฐสภา
และได้รับรองไว้กับองค์การสหประชาชาติ

นายใหญ่ สวิตชาติ (นครสวรรค์) : เรืองหนีไม่ต้องสงสัย แล้ว
 ไม่ยอมจำพเจ้าก็เข้าใจ เพราะว่าได้ทราบจากท่านนายกรัฐมนตรีว่ารัฐบาล
 พยายามที่จะปฏิบัติตามนโยบายได้หรือไม่
 ข้าพเจ้าหมายความว่าเราเพียงความตั้งใจของรัฐบาล ข้าพเจ้าเจตนาเอา
 ด้วยเหตุผลในความรอบคอบที่จะปฏิบัติตามนโยบาย แต่ที่ปฏิบัติได้หรือไม่
 ไม่ใช่หมายความว่าปฏิบัติได้โดยไม่มีเสียดายแก่ประเทศชาติ อันเพื่อให้ผู้
 ง่ายเข้าใจ เพื่อตอบง่ายเข้าใจ ข้าพเจ้าว่านโยบายที่จะส่งทหารไปนั้นเป็นนาม
 ลำดับอยู่ ๓ ประการ ในอันหา ๓ ประการนี้เองรัฐบาลตั้งใจจะทำได้หรือไม่
 ประการแรกตามจำนวนทหาร เรามี ข้าพเจ้าไม่สงสัย ยอมรับในการที่จะให้
 ข้าพเจ้า รวมถึงคน และรวมทั้งยานพาหนะ รวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จะใช้ มี
 ปืนรบหนึ่งร้อยปืนคาหนึ่ง เมื่อส่งไปแล้วทหารที่จะป้องกันประเทศข้าพเจ้ารวม
 ทั้งส่งทหารหรือเตรียมการแล้ว เหตุการณ์ต้องส่งต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าหมายถึง
 จะส่งตามการประมาณของเรตองมีการป้องกัน แต่เมื่อส่งทหารไปจับคนหนึ่ง
 ตลอดจนอาวุธยุทโธปกรณ์ตามจำนวน และงบประมาณจำนวนหนึ่ง นโยบาย
 ป้องกันประเทศหรือจะปฏิบัติของรัฐบาล เราเห็นคนได้ซึ่งไร เมืองไทย
 จะปลอดภัยก็คงแล้วซิ

นายอรรถกฤษฏ์ วิทยาลัยการทหารต่างประเทศ :

เรื่องส่งไปกรมในการที่จะใช้ในการสงครามเพื่อประโยชน์ของทหาร & พันคน
 เสนอทางรัฐบาลกำลังพิจารณาอยู่ อาจระมัดระวังไปซึ่งเราส่งมา
 ธรรมดาหรือไม่ได้ เราจะได้ติดต่อกับท่านเอกอัครราชทูตไป ส่วนเรื่องการ
 ป้องกันประเทศเมื่อส่งทหาร & พันคนไปแล้ว เราส่งมาที่จะป้องกันประเทศ
 ได้หรือไม่ รัฐบาลขอเรียนว่าได้พิจารณาไว้ครั้นครั้งก่อนแล้ว

นายใหญ่ สวิตชาติ (นครสวรรค์) :

ข้าพเจ้าก็ยอมรับว่าข้อ
 สงสัยอยู่แต่แต่แต่ปัญหาของท่านรัฐมนตรีมากของความสงสัยออก ก็คือให้
 เกิดความสงสัยในทางการที่จะส่งไปได้หรือไม่จะต้องปรึกษาแม่ทัพใหญ่พลเอก
 เมศตาเชอร์ อันหมายความว่ารัฐบาลไม่แน่ใจในนโยบายที่จะส่งทหารไป

ดีหรือไม่ เพราะไม่ว่าใด เดิมข้าพเจ้าจะหมดสติสงสัยคิดว่าระเบียบที่ได้
ตั้งแล้วทำมาบอกว่ายังไม่แน่ใจจึงถามกรมเลขาธิการก่อน ถ้าถามแนกข้าพเจ้า
โอนก็หมายความว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิบัติอย่างนั้น ยังไม่แน่นอนใช้ใหม่
ถ้าแน่นอนแล้วเหตุใดจึงต้องไปตรมเราก่อน

นายวรวงศ์บัญชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ :
กระทรวงการต่างประเทศขอเรียนตอบว่า สำหรับเวียนในสถิติการซื้อใหม่
เราจะส่งทหารไปซื้อเขา ต่อมาขระเขียคนนั้นก็ทำกันได้ในทางโทรเลขของ
เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ให้ติดต่อโดยตรงกับทบองบัญชาการสูงสุด
ซึ่งมีนายพลเอกแมคอาเธอร์เป็นอำนวยการสูงสุด ส่วนการจะส่งไปได้อย่างไร
หรือไม่ก็ค่อยเมื่อเราพร้อมแล้วกัน

ประธานสภาผู้แทน : กระทั่งต่อไปของ นายทองดี อิศรางกูร
เรืองรัฐบาลกับเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ตามกระทรวงมหาดไทย

นายทองดี อิศรางกูร (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยดังต่อไปนี้ เมื่อไม่นานมานี้ทางตำรวจ
ได้เชิญและจับกุมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ไปสอบสวนนั้น ข้าพเจ้าขอ
ถามเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลได้จับกุมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์พร้อมกัน และ
หนังสือพิมพ์อะไรบ้าง ในข้อกล่าวหาฐานอะไร

๒. ในการสอบสวนปากคำบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ตามฉบับ ทราบ
ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลได้ทำการขู่เข็ญ และปฏิบัติไปในท่ามกลาง
สิทธิและเสรีภาพทางวารหนังสือพิมพ์นั้น มีข้อเท็จจริงเพียงใดหรือไม่

๓. รัฐบาลจะดำเนินการจับกุมหนังสือพิมพ์ฝ่ายที่มควมคิดเห็นคัดค้าน
ในนโยบายของรัฐบาลอีกต่อไปอย่างไรหรือไม่

พลเอก มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย :
กระทรวงมหาดไทย ขอตอบกระทู้ถามของ ท่านสมาชิกผู้เกียรติคุณลำดับที่ ๒๒
ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ได้ทำการรับมอบบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ๘ ฉบับ ในชั้น
กล่าวหาว่าโฆษณาบทประพันธ์เป็นการตามกอนาจารย์รวม ๑ ฉบับ คือ
๑. หนังสือพิมพ์ชาติไทยอันชาติยศ ๒. หนังสือพิมพ์ทองพยอม ๓. หนังสือพิมพ์
ประชาสมัคร ๔. หนังสือพิมพ์อนัน ๕. หนังสือพิมพ์ ไถมงาม ๖. หนังสือพิมพ์
หัตถ์เมือง และในชั้นกล่าวหาว่าโฆษณาก่อความไม่สงบอาจจะเกิดความ
ก่อกวนหรือก่อกวนราษฎร ๒ ฉบับ คือ ๑. หนังสือพิมพ์สายกลาง ๒. หนังสือ
พิมพ์ประชาธิปไตย

ข้อ ๒. การด้อยลง เจ้าพนักงานด้อยลงมิได้มีการขู่ข่มขู่บังคับ
ประการใด ได้กระทำไปด้วยความเป็นธรรม และพยานหลักฐานในเรื่องนี้
เห็นได้จกบทความของหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยฉบับวันที่ ๓๐ มิถุนายน
๒๔๘๓

ข้อ ๓. รัฐบาลมิได้มีอำนาจจะคืนหนังสือพิมพ์สายใด โดยเฉพาะเจาะจง
หนังสือพิมพ์ใดโฆษณาข้อความอันเป็นผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของจกม
ด้อยลงเพื่อตามผิดตามกฎหมาย

นายองค บัณฑิต (เจ้าใหม่) : ตามที่ท่านรัฐมนตรีได้
ตอบข้อถามในกระทู้ถามของข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าทราบแต่ว่า ข้อหนังสือ
พิมพ์ทั้งสายกลางสายหัตถ์เมืองสายอนันสายกอนาจารย์ ขอนข้าพเจ้าไม่
คิดใจ เพราะเรื่องนั้นข้าพเจ้าเคยกระทูถามรัฐบาลมาครั้งหนึ่งเมื่อประมาณ
๒ ปีเศษมาแล้ว ทนทข้าพเจ้าคิดใจที่จะจะเรียนซักถามรัฐมนตรีว่า การ
กระทรวงมหาดไทยว่า เท่าที่ทางการได้จกมหนังสือพิมพ์สายกลางฉบับหนึ่ง
และประชาธิปไตยฉบับหนึ่ง ทนทจกจกมโดยในฐานะที่หนังสือ
พิมพ์ทั้งสองฉบับได้สงบความไปในที่ของที่จะก่อกวนราษฎร หรือคล้ายๆ
กันว่าจะขยงตั้งเสริมให้เป็นไปในทางที่จะโน้มน้าวมอบรัฐบาลนั้น ข้าพเจ้า
เข้าใจว่าเป็นความจริงของรัฐบาลอย่าง แต่ทนทข้าพเจ้าก็อยากจะถามว่าความ
รัฐธรรมนูมาตรา ๓๕ ได้บังคับไว้จริงๆ ว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบรรณ
ในการโฆษณา การพูด การเขียน การพิมพ์โดยบรรณ" เช่นนี้เป็นต้น

ทางรัฐบาลโลกาภิวัตน์หรือไม่ว่า) หนังสือพิมพ์ทางสังคมนิยมเห็นเข้าขอมแต่ตั้ง
 ความเห็นของเขาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนโยบายซึ่งตรงกับความต้องการ
 รัฐบาลอย่าง ในบางครั้งนโยบายของรัฐบาลอาจเกิดผลดีได้ เพราะ
 ด้านนโยบายของรัฐบาลนั้นเมื่อครั้งหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นบรการของประชาชนเขา
 เห็นหรือ เขากยมลลึงที่หมยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๕ ซึ่งเขาจะทักท้วง
 หรือติโดนิน จึงอยากจะทราบเรียนถามรัฐบาลว่า เมื่อเห็นเขาปฏิบัติความ
 รัฐธรรมนูญมาตรา ๓๕ เรื่อนน ทานยังคิดจะจับกุมเขาอีกหรือ ผลาขตแย้ง
 นโยบาย ถ้าหากทานยังจับกุมเขาอีก ทงนก็แสดงวาทคล้าย ๆ กันว่าจะไปคัด
 รอนตขเสร์ภาพในการเขียน การพูด การโฆษณาของเขา ด้วยเหตุนี้จึง
 อยากจะเรียนถามว่ารัฐบาลจะกระทำมใจกว้างขวาง เปิดโอกาสให้หนังสือ
 พิมพ์พากษวิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายกานกตงนบด้นนกด ให้เหมือน
 กับองกฤษแตรอเมริกาหน จะไดหรือไม

พลเอก มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย :
 ตามที่อ้างเสร์ภาพตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๕ นั้น หนังสือพิมพ์ขอมทำได
 แดกถึงอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย และท่านมอกล่าวจะปล่อยให้วพากษ
 วิจารณ์อย่างไรน เวदानกมีการวพากษวิจารณ์ ได้ทุกตั้งทุกขยงทง ในตงนคว
 แตร เกยวกับความคิดเห็นทไรได้ แม้แตวมลลึงองระพ ตามองกนเคยถกวพากษ
 วิจารณ์ ศวซาพเจาเองก็เคยถกตั้งทุกขยงทง เวทไม่ได้ระทการจับกุม
 อยางใด ที่จับกมนนก็เพราะกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งเสร์ภาพนก็อยู่ใน
 ขอบเขตของกฎหมาย เพราะฉะนั้นรัฐบาลกนใจกว้างขวางจะใหวพากษ
 วิจารณ์ได้ทุกตั้งทุกขยงทง

นายทองดี อีสราชีวิน (เชียงใหม่) : เท่าที่ทราบรัฐมนตรีได้ขอ
 ปรึกษาตามชาวเขาตงทหนน ชาวเขาเองก็รักพอใจที่วรัฐบาลนใจ
 กว้างขวางใหวพากษวิจารณ์ แม้รัฐมนตรีเองนระศวชาวเขาเองถกวพากษ
 วิจารณ์ นนชาวเขาพอใจมากทแสดงอยางเบตเผย แต่ทงนชาวเขาขอ
 กรวามเรียนให้ท่านทราบว่า ในการดำเนินการจับกุมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

คดี หรือข้อเขียนบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ไปตีพิมพ์ลงบน เว็บไซต์ตามที่
 ชักถามหนังสือพิมพ์ว่า เท้าตามเขียนบทความไปนั้นมีความหมายว่าอย่างไร
 ไ้ ช่างมันได้มาจากไหน ใครเป็นผู้ให้ข่าว อย่างนี้เป็นต้น ขอเรียน
 อามว่าเท้าเจ้าหน้าที่ต้นตอสอบสวนโดยอัยการเช่นนั้น เป็นกรรทการ
 ว่างในเสรีภาพหรือบันทึกของเสรีภาพหนังสือพิมพ์ใช่หรือไม่ ถ้าไม่ใช่
 แต่ทำไมตำรวจไป ชักถามอย่างนั้นว่า ท่านมีความคิดเห็นเช่นเพื่ออะไรกัน
 ตีร่างเป็นต้นตอขอประทานโทษเรียนถามท่านรัฐมนตรีว่า อัยการที่ตรวจ
 ปฏิบัติคือหนังสือพิมพ์นั้นเป็นการที่ ก้าวร้าวต่อน บวรอนัติช ของบริการ
 ด้การเอง อย่างนี้ใช่หรือไม่ทั้งขอโทษขอขมาพระเจ้า

พลเอก มังกร เพรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย :
 การสืบค้นนั้นอาจจะถามอะไรก็ได้ ในสิ่งที่เจ้าพนักงานสอบสวนอยากจะ
 ทราบ แต่ถ้าเจ้าเองก็ยังไม่ทราบหรือขอตำรวจตามความที่สมัคร ผู้มีเกียรติ
 กต่างเมื่ออื่น แต่อยู่ในหลักของการสืบค้นนั้น ถ้าเจ้าพนักงานสงสัยอย่างไร
 อาจสืบถามได้ทุกอย่าง แต่เป็นสิทธิของผู้ถูกสอบสวนจะตอบหรือไม่ตอบหรือ
 ติงตอบเป็นอย่างไรก็ได้ มันเป็นเรื่องของผู้สอบสวนและผู้ถูกสอบสวนจะถาม
 ด้กันแต่แรก

นายทองดี อีสราชีวิน (เชียงใหม่) : เท้าตามรัฐมนตรีได้ตอบ
 ด้แล้วมาถามว่า เป็นหน้าที่ของฝ่ายตำรวจที่จะสอบสวนหรือไม่สอบสวน
 หรือจะสืบถามอย่างไรก็ได้เพราะเราไม่ถามมัน ทั้งนขาพระเจ้าเห็นว่าท่านได้
 ด้ตอบมาแล้วก็ตรงกับที่ขาพระเจ้าจะขอชักถามอีกครั้งหนึ่งว่าอัยการ
 ที่ตรวจจะมีหนังสือเชิญหรือจับกุมบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เหล่านั้นตามเมื่อ
 ด้ถึงตำรวจต้นตอแล้ว เท้าถามการชักถามว่าเขียนบทความเพื่อความ
 ประสงค์อย่างไร เขียนทำไม ใครเขียนให้ อะไรบ้าง ักขอสอบถามจาก ๆ
 ัก ๆ บางทีเรื่องหนักเคียว สันนิษฐานเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้าน เจ้าหน้าที่ฝ่าย
 ด้ต้นตอก็ติดเขาได้ ให้เสียเวลาทำงานอย่างไรบ้าง เป็นคน ักจะอยากจะทำ
 เรียนถามท่านว่าอัยการสอบสวนเช่นนั้น ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

เลขที่การรัฐสภา : รายชื่อคณะกรรมการคณะรัฐมนตรี

- ๑. นายเกษม บุญศรี
- ๒. พต.โทชาติ มนังคป ด้มาชโยจวักษ์
- ๓. นายอเนก ศิริขันธ์
- ๔. หลวงนฤกษบริพัตร
- ๕. นายประเสริฐ ปัทมสวัสดิ์
- ๖. นายบุญ เกตุวงษ์
- ๗. นายเสวตร เขียมพงศ์ด้านดี
- ๘. นายใหญ่ ศักดิ์ชาติ
- ๙. นายจอร์จพรพิทักษ์

ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน

พหุศักราช ๒๔

ข้อ ๑. เกี่ยวตามความมาตรา ๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
สภาผู้แทนจึงตั้งของคณะกรรมการปรึกษาปรึกษาของสภาผู้ ดังนี้

ข้อ ๒. จัดตั้งคณะ ๒๕ รายชื่อ "ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภา
ผู้แทน พหุศักราช ๒๔ ....."

ข้อ ๓. ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนลงมติ ให้ใช้
เป็นต้นไป

หมวด ๓

การเลือกประธานและรองประธานสภา

ข้อ ๑. ในการประชุมสภาครั้งแรกที่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ให้สมาชิก
สภาผู้แทนลงคะแนนเลือกประธานสภา และรองประธานสภา
จระไตของสภาประธานและรองประธานสภา

ข้อ ๒. การเลือกประธานและรองประธานสภา ให้กระทำในที่ประชุม
ครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

ข้อ ๓. ในการเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเลือกสมาชิก
คนเห็นสมควรได้หนึ่งชื่อ ค่าคะแนนของสมาชิกที่เลือกไม่น้อยกว่า ๕ คน
ชื่อที่เลือกไม่จำกัดจำนวน และให้เลือกจากชื่อเหล่านั้นโดยวิธีเลือก
คะแนน เมื่อตรวจนับคะแนนแล้วให้ประธานสภาผู้ตราประกาศคณะ

ผู้มีได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันหลาย
(ให้เลือกใหม่เฉพาะผู้ที่ได้คะแนนเท่านั้น แต่ถ้าคะแนนสูงสุดเท่ากันอีก)
ประธานชั่วคราวของสภา

ในการตรวจนับคะแนนให้โดยวิธีการเดิมซึ่งมาใช้ไม่ชอบ ให้ยกเลิกข้อ
กามีการแก้ไขเพียงข้อเดียว ให้ตั้งอนุมนตรี

ข้อ ๖ เมื่อได้เลือกประธานสภาแล้ว ให้ตั้งรองประธานสภา
ให้หน้าความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗ เมื่อได้เลือกประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้โดยวิธีการ
ดังไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้ง ประธานและรองประธานสภาแล้ว
โดยวิธีการดังกล่าวประกาศพระบรมราชโองการ ไปยังผู้มีอำนาจ
เช่น

ข้อ ๘ เมื่อประธานหรือรองประธานสภา พ้นจากตำแหน่งของคณะ
มนตรีธรรมนูญมาตรา ๗๖ สภาจะเลือกผู้ซึ่งเคยเป็นประธานหรือรอง
ประธานสภา แล้วแต่กรณี เพื่อดำรงตำแหน่งที่ว่างนั้นแทน ในการนี้ ให้
ตามในข้อ ๕ หรือข้อ ๖ และข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

อำนาจและหน้าที่ของประธานของประธานสภาและเลขาธิการ

- ข้อ ๙ ประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
  - ก. ควบคุมและดำเนินการของสภา
  - ข. ควบคุมบังคับบัญชาเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสภา
  - ค. เป็นประธานของที่ประชุมสภา
  - ง. รักษาความสงบเรียบร้อยในสภาตลอดถึงบริเวณของสภา
  - จ. กำหนดและรักษาระเบียบว่าด้วยกรรมาชิกสภา

มาในทีประชุมสภา หรือบริเวณสภา หรือเจ้าพนักงานประชุม
ของสภา คดตจนมาราชการของบุคคลเช่นว่านั้น

๒. เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก

ข้อ ๑๖ ของประมวลกฎหมายอาญาและหน้าที่ช่วยประชาชนสภาในกิจการ
ทั่วไป

เมื่อประชาชนสภาไม่อยู่ หรือไม่ตามารดปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รอง
ประธานสภาทำหน้าที่แทน

ข้อ ๑๗ เดชาราชการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ก. นัดประชุม

ข. แจงระเบียบหรือหนังสือข้อที่ประชุมหรือข้อตั้งมาชิก และ
ขณยนิมิตของสภา

ค. จัดทำรายงานการประชุมตามถ้อยคำที่อภิปรายทั้งต้น

ง. จัดทำรายงานการประชุมออกเผยแพร่ การเผยแพร่โดย
ปรกติให้ดำเนินการโดยด่วน

จ. รักษาตราพหุเอกสารของสภา

ฉ. เปิดเผยเอกสารลับซึ่งที่ประชุม หรือประธานสภาอนุญาตแล้ว
แต่กรณี

ช. โทษณาหรือความเกี่ยวข้องด้วยการประชุมปรึกษาของสภา

ซ. ควบคุมกิจการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาจะได้
กำหนด

ญ. กระทำกิจการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด ๓

การประชุม

ข้อ ๑๒ เมื่อสมาชิกจะเข้ารับหน้าที่ ประธานสภาต้องให้สมาชิกถั่งง
คำปฏิญาณตนความภามในรัฐธรรมนูญเดี่ยก่อน ในการถั่งงคำปฏิญาณ
นั้นให้ประธานสภาเป็นผู้ถั่งงนำ

ข้อ ๑๓ การกำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปี ให้ประธานสภา
ปรึกษากับที่ประชุมสามัญสมัยแรก จากที่ประชุมสามัญหนึ่งหรือหลายสมัย
และควรจะเริ่มประชุมในวันพุธ กับให้กำหนดวันเริ่มสมัยประชุมสามัญสมัย
แรกของปีถัดไป

ข้อ ๑๔ ให้มีที่ประชุมครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเปิดสมัย
ประชุมของวุฒิสภา

ข้อ ๑๕ การประชุมตามปรกติ ให้เป็นไปตามมติของสภา เว้นแต่
เมื่อประธานสภาพิจารณา เห็นว่า โฉมร่างที่ส่งมาควรระบรวางระเบียบวาระ
สำหรับอนัตประชุมครั้งใด ประธานสภาอาจส่งผลการประชุมครั้งหนึ่งก็ได้
แต่ห้ามมิให้ส่งผลการประชุมมากกว่าหนึ่งครั้งต่อนั้น

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า จำเป็นจะเรียกประชุมเป็นพิเศษนอก
จากที่สภาส่งมติดังกล่าวแล้วในวาระก่อนที่ทำได้

ข้อ ๑๖ การนัดประชุมควรทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ได้บอกนัดในที่
ประชุมจึงให้หาหนังสือนัดเฉพาะผู้ที่ไม่ได้มาในการประชุมครั้งนั้น

โดยปรกติให้หนังสือนัดหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน หากเป็นการตั้งวันจะ
นัดเร่งด่วนนัดก็ได้

ข้อ ๑๗ ให้ตั้งระเบียบวาระพร้อมด้วยสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องของกษัตริย์
ที่จารณแรกก่อนกำหนดประชุมไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ในกรณีนัดประชุมด่วน ให้ตั้งก่อนเวลาประชุมปรกติอย่างน้อย
ไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง

ข้อ ๑๘ ระเบียบวาระใด ถ้าไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๗ แม้จะ
ที่ประชุมจะได้เริ่มพิจารณาไปบ้างแต่ก็ตาม ถ้ามีสมาชิกเกินสองบุคคลโดยไม่มี
ต้องเสนอด่วนหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสมาชิกครบรองไม่น้อยกว่า
๒๕ คน ขอให้เตือนการพิจารณา ถ้าให้เตือนระเบียบวาระนั้นไปพิจารณาในการ
ประชุมครั้งถัดไป

๒๕ การจัดระเบียบการโดยปรกตใหม่บรรจุนิติหรือเรื่องอื่น ๆ ที่
คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ และให้จัดลำดับดังต่อไปนี้

- ก. เรื่องที่ประธานสภาจะแจ้งต่อที่ประชุม
- ข. การตั้ง
- ค. รับรองรายงานการประชุม
- ง. พระราชกำหนด หรือญัตติร่างพระราชบัญญัติอนุมัติหรือไม่
อนุมัติพระราชกำหนด
- จ. กระทู้ถามรัฐมนตรี
- ฉ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยหรือญัตติ
ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาแล้ว
- ช. เรื่องที่ค้างพิจารณา
- ซ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาแล้ว
- ญ. ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่เสนอใหม่
- ฎ. ญัตติหรือเรื่องอื่น ๆ

๒๖ ให้สมาชิกสภาฯ รวมตั้งชื่อในสมัยซึ่งถัดไป และเมื่อ
สิ้นสมัยหรือที่ประชุม ให้ส่งรายชื่อเหล่านั้นตาม

๒๗ เมื่อเวลาของวันประชุมประชุมแล้ว ๑๐ นาที ถ้ามีข้อสงสัย
ครบของวันประชุม ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมครั้งนั้นก็ได้

๒๘ ถ้ามีเรื่องมาขอรับข้อวินิจฉัยชี้ขาด แต่ประธานและรองประธานซึ่ง
ไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ส่งมอบให้คณะผู้ซึ่งให้ที่ประชุมเป็นผู้พิจารณา
แล้วให้สมาชิกเลือกตั้งคณะเป็นประธานในคราวประชุมนั้น โดยเลือกชื่อ
และรองคณะโดยฉันท

ถ้าประธานหรือรองประธานสภาจะมาในที่ประชุม ในระหว่างที่การ
เด็ดอกเช่นงานทางด้านความข้อย ไตรงบการเดออกนเดย หรือถ้าใดเดออกเดย
ผู้ ไตรบเดออกกเป็นอนพนหน้าท และให้ประธานหรือรองประธานสภาผู้เข้ามา
เป็นประธานของที่ประชุมต่อไป

ข้อ ๒๒ บุคคลวางพระราชบัญญัติ ได้มาแต่ระบอบที่มีสภาพแน่นอน ถ้าปรากฏว่ามีสภาพเห็นชอบด้วยโดยไม่แก้ไขเพิ่มเติม หรืออนุมัติภายใต้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนด โดยปกติให้ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมเป็นลำดับแรก

ข้อ ๒๓ การประชุมปรึกษาของศาลาเป็นตามระเบียบการระเบียบการประชุมจะได้อีกเป็นอย่างอื่น

เฉพาะเรื่องการควบคุมตามกำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงระเบียบการของสภาของชนชั้นพวกรวมกัน

ข้อ ๒๔ ถ้าคณะรัฐมนตรีมีเรื่องที่จะแถลงต่อที่ประชุม ก็ให้ประธานสภาอนุญาต

ถ้ารัฐมนตรีหรือที่ปรึกษาจะแถลงจะแถลงต่อที่ประชุม และในกรณีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของประชาชนหรือเกี่ยวข้องกับความเสียหายของประชาชนสำคัญของแผ่นดิน หรือเกี่ยวข้องกับความเสียหายเป็นรายตัวของผู้พลเมืองธรรมดาหรือบุคคลธรรมดาซึ่งมีจำนวนไม่เกินกว่า ๒๕ คน ขอให้มีการอภิปรายและลงมติได้ในข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- ๑. เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วย
- ๒. เห็นเรื่องอันควรปรึกษา

ข้อ ๒๕ เมื่อใดที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันแล้ว ประธานสภาจะตั้งพักชั่วคราวก็ได้

ถ้าประธานสภาตั้งจากบดตั้งก็ได้ซึ่งมีคำสั่งอย่างไร ให้ถือว่าเลิกประชุม

ข้อ ๒๖ ในการประชุมลับ ให้ประธานสภาตั้งผู้แทนได้เป็นสมาชิกรัฐมนตรี หรือผู้แทนใดคนหนึ่งหรือสองในการประชุมลับ ออกจากที่ประชุมทันทีที่จะฟังการประชุมได้

ข้อ ๒๗ รายงานการประชุมของสภา กรรมการจะตั้งใครจะตั้งมอบให้เสร็จเพื่อเสนอให้สภารับทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันประชุม และก่อนเสนอสภาไม่น้อยกว่า ๕ วัน ต้องทำด้วยภาษาเขียนอย่างน้อย ๕ ฉบับวางให้สมาชิก

ควรดูแล ส่งมาชิกโดยเร็วและแก้ไขข้อบกพร่อง ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

หากกรรมการหรือปฏิบัติไม่ได้ตามกำหนด ให้ประธานกรรมการแจ้งต่อประธานสภา เพื่อยกเลิกประชุมทราบ

ข้อ ๒๗ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาตั้งชื่อได้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมซึ่งสภาฯ ก่อนยังมีได้รับรอง ให้เลขาธิการลงชื่อได้ และให้ถือว่าได้มีกรรมรับรองแล้ว

ข้อ ๒๘ รายงานการประชุมฉบับ จะเปิดเผยได้เพียงใดหรือไม่ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม

ข้อ ๓๐ ข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญ ของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีก็ดี หรือสมาชิกซึ่งมีรับรองไม่น้อยกว่า ๒๕ คน ก็ดี มีสิทธิเสนอญัตติโดยไม่ต้องเสนอดังหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และมีให้โฆษณา ก็ได้เป็นไปตามคำขอ

หมวด ๔

ญัตติ

ข้อ ๓๑ ญัตติทั้งหลายซึ่งเสนอดังหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภา โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒ คน เว้นแต่ข้อบังคับหรือรัฐธรรมนูญจะได้กำหนดได้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๒ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอดังหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒ คน

- ก. ขอให้รับรองรายงานการประชุม
- ข. ขอให้รับรองรายงานของคณะกรรมการ
- ค. ขอให้ปรึกษาเป็นการด่วน
- ง. ญัตติตามข้อ ๓๑
- จ. ญัตติที่ประธานสภาเห็นควรอนุญาต

ข้อ ๓๓ เมื่อการประชุมกำลังปรึกษานิติคดี มิให้เสนอญัตติอื่น เว้นแต่ญัตติ

- ก. ของปรญัตติเฉพาะที่มีไว้กฎหมาย
- ข. ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะตุลาการตุลาการ หรือขอให้บุคคลใด มาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
- ค. ขอให้ตั้งมติ
- ง. ขอให้แยกประเด็นพิจารณาหรือแยกประเด็นลงมติ
- จ. ขอให้ปิดอภิปราย
- ฉ. ขอให้เปิดอภิปราย
- ช. ขอให้เสนอการปรึกษา
- ซ. ขอให้พิจารณาโทษสมาชิกว่า กระทำผิดข้อบังคับในการประชุมคราวนั้น
- ฌ. ขอให้ยกเรื่องขึ้นจนปรึกษา

ถ้าการประชุมตกลงให้ยกเรื่องขึ้นจนปรึกษา ญัตติเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ ๓๔ การเสนอญัตติที่ไม่ต้องเสนอต่อหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ให้นำความในข้อ ๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
ส่วนการรับรองญัตติ เช่นว่านี้ ให้กระทำโดยฉันทชน

ข้อ ๓๕ ญัตติตามข้อ ๓๓ ก. จ. และ ฉ. นั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกันกับการอภิปรายของตน

ข้อ ๓๖ ญัตติใดที่เป็นชื่อผู้กมัตถนุสรณ์หรือบุคคลภายนอก ให้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๘ คน

ข้อ ๓๗ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และมีบันทึกข้อความกำกับไป

- ก. หลักการของร่างพระราชบัญญัติ
- ข. เหตุผลที่เสนอร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๓๖. พุทธสังฆราชบัญญัติเกี่ยวกับการระงับความหมายที่
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓ ซึ่งได้มีกำหนดนั้น ให้ประธานสภา
ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาไว้ก่อน และให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิก
ผู้เสนอทราบว่า นายกรัฐมนตรีรับรองหรือไม่รับรองร่างพระราชบัญญัติ
ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีสมาชิกเสนอ

ข้อ ๓๗. พุทธสังฆราชบัญญัติที่ประชุมร่วมกันของมีสมาชิกรับรองไม่น้อย
กว่า ๒๕ คน เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะได้อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ให้ประธาน
สภาแจ้งไปยังประธานองคมนตรีเพื่อขึ้นพิจารณา

ข้อ ๓๘. พุทธบัญญัติที่ปรากฏทั่วไป ให้ปฏิบัติตามความในหมวด ๓๑
ของบท ๓ หรือข้อ ๕ ของวรรค

ข้อ ๓๙. พุทธบทของเงินตราลงนามโดยลักษณะอักษรหรือพุทธ
สังฆราชบัญญัตินั้น สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงชื่อในพุทธบทหรือใน
ร่างพระราชบัญญัติเงินตรา

ข้อ ๔๐. พุทธบทของรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๔๑. พุทธสังฆราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดิน การเสนอ
การแก้ไขพุทธบท และพระราชโองมัตในการพิจารณาร่าง - ให้ปฏิบัติตาม
ความในหมวด ๕

ข้อ ๔๒. พุทธบทของ... ข้อให้พิจารณาโดยสมาชิกสภากระทำ
ข้อบังคับในการประชุมร่วมกัน ของมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน และให้
ระบเพียงอำนาจข้อบังคับในร่างแก้ไข

ข้อ ๔๓. พุทธบทให้พิจารณาโดยสมาชิกสภากระทำข้อบังคับในการ
ประชุมสภาทั้งหมด ของมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน และต้องเสนอ
ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีผู้เกิดขึ้น และให้ระบเพียงอำนาจข้อบังคับใน
เรื่องใดเท่านั้น

ข้อ ๔๔. พุทธสังฆราชบัญญัติที่ประชุมจะต้องพิจารณา
เป็น ๓ ครั้ง

คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๕ คน จะเสนอญัตติขอให้
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติบทตั้ง ๒ ประการ หรือตั้งก็ได้ ถ้าที่ประชุมอนุมัติ
การพิจารณาอาระตี ๒ นั้น ให้ที่ประชุมเป็นกรรมาชิกคราวถัดมา โดยให้
ประธานของที่ประชุมเป็นประธาน

ญัตติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดิน ไม่อยู่ในบังคับของวรรค
ก่อน

ข้อ ๔๗ ในการพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติอาระตี ๑ ให้ที่
ประชุมปรึกษาในหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ และตั้งมติว่าจะรับหลักการ
แห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ หากมีสมาชิกประสงค์จะอภิปราย ห้าม
มิให้ตั้งมติก่อนที่สมาชิกได้อภิปรายในเรื่องนั้นพอสมควรแล้ว

ก่อนที่คณะรัฐมนตรีหรือกรรมาชิกจะตั้งมติให้ส่งคณะกรรมาธิการ
พิจารณาหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นก่อนก็ได้

ก่อนที่คณะรัฐมนตรีหรือกรรมาชิกจะตั้งมติให้ส่งกรรมาธิการ
เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับไปพิจารณา หากที่ประชุมอนุมัติก็ตั้งกำหนด
เวลาให้คณะรัฐมนตรีตั้งร่าง มีผลตั้งแต่วันตั้ง ถ้าคณะรัฐมนตรียังไม่
ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับร่างพระราชบัญญัติ
เขารับพิจารณา ในการพิจารณาอัน ถ้าผู้เสนอหรือผู้รับเสนอญัตติ
ผู้รับของมติหรือผู้เสนอญัตติ

กรรมาธิการพิจารณาญัตติ... ซึ่งที่ประชุมจะตั้งให้...
คณะกรรมาธิการพิจารณาญัตติ... ซึ่งที่ประชุมจะตั้งให้...
คณะกรรมาธิการพิจารณาญัตติ... ซึ่งที่ประชุมจะตั้งให้...

ข้อ ๔๘ ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่สภาลงมติรับหลักการแล้ว ถ้าจะตั้ง
ตั้งให้คณะกรรมาธิการพิจารณา ที่ประชุมจะตั้งกำหนดวันประชุมญัตติด้วย

คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้เสนอ
คำแปรญัตติลงหน้าเป็นลำดับชั้นอักษร โดยปรกติให้แปรญัตติเป็น
มาตราๆ และเสนอต่อประธานคณะกรรมาธิการภายในเวลาที่กำหนด ใน

กรณีที่มาชิกเป็นผู้ประมุขจะต้องมีสมาชิกทรงไม่ชอบด้วย
มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗

ข้อ ๕๖ ในการพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติครั้งที่ ๒ ให้
พิจารณาเรื่องต้นคดีของร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ แต่เรียงตามลำดับ
มาตรา และให้ยกไปภายใต้เฉพาะข้อคำหรือข้อความที่คำแปรญัตติ ซึ่ง
ผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายของตนได้อภิปรายในสภา หรือที่คณะ
กรรมธิการแก้ไข หรือที่กรรมธิการขอสงวนไว้เท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุมจะ
ได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๕๗ ถ้าที่ประชุมลงมติเห็นด้วยกับคำแปรญัตติหรือเห็นด้วยกับการ
แก้ไขในมาตราใดแล้ว มิให้ เสนอขอแปรญัตติหรือเสนอญัตติขอเปลี่ยนแปลง
มติหมอก

ถ้าข้อความในมาตราที่ได้นับไปแล้วขัดแย้งกัน หรือบกพร่องใน
สาระสำคัญ ที่ประชุมจะลงมติตั้งปัญหาให้คณะกรรมธิการพิจารณาใหม่
เฉพาะที่ขัดแย้งหรือบกพร่องก็ได้ ไม่มีการแปรญัตติในชั้นกรรมธิการนี้ ใน
กรณีที่มีมติตั้งปัญหาไปให้กรรมธิการพิจารณาใหม่ดังกล่าวแล้ว ที่ประชุม
จะให้ระงับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน เพื่อดูรายงานของ
คณะกรรมธิการก็ได้

ถ้าข้อ ขัดแย้ง หรือ บกพร่อง ดังกล่าว แล้ว ในวาระ ก่อนเกิด ขึ้นในการ
พิจารณารอบเดียว ที่ประชุมจะลงมติให้ดำเนินการตามความในวรรคก่อนก็ได้

ข้อ ๕๘ ในการพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติครั้งที่ ๓ ให้
ประชุมลงมติว่าจะใช้ได้หรือไม่เท่านั้น

การพิจารณาในวาระนี้ โดยปกติไม่มีการอภิปราย เว้นแต่ที่ประชุม
จะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๕๙ ในกรณีที่ อธิบดีสภาแก้ไขเพิ่มเติม ร่าง พระ ราช บัญ ญัติ ตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๖ (๓) นั้น ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
เพื่อตั้งกรรมธิการรวม

เมื่อศาลฎีกาพิจารณาคดี ให้ประธานสภาแจ้งไปยังประธานวุฒิสภา
เมื่อคณะกรรมาธิการพร้อมกัน ได้รายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติ
ตามที่ได้อาจารย์แล้ว ให้ที่ประชุมพิจารณาตงมติว่าจะเห็นชอบด้วยร่าง
พระราชบัญญัติคณะกรรมาธิการพร้อมกันตามที่ได้อาจารย์หรือไม่แทน

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่ วุฒิสภาไม่ เห็น ชอบ ด้วย ร่างพระราช บัญญัติ ตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๗๓ (๒) ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ร่างพระราชบัญญัติของขบยงใจ ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติไม่เกี่ยว
ด้วยการเงินซึ่งวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้ประธานสภาบรรจรร่างพระราช
บัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระในครั้งถัดของการประชุมเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี เพื่อ
ให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะยกร่าง พระราชบัญญัติ ดังกล่าวนั้น ขึ้นพิจารณาใหม่
หรือไม่

เมื่อที่ประชุมตงมติ ให้ยกขึ้นพิจารณาใหม่ ถ้าเป็นกรณีของขบยงใจ
ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๓ (๒) ให้ที่ประชุมพิจารณาตงมติว่าจะยื่นร่าง
พระราชบัญญัติเดิมหรือไม่ ถ้าเป็นกรณีของขบยงใจตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๗๓ (๓) ให้ที่ประชุมพิจารณาตงมติว่าจะนำร่างพระราชบัญญัติ
เดิมหรือร่างที่คณะกรรมาธิการพร้อมกันพิจารณา แล้วจึงตงมติขยับ

การตงมติขยับตามความในวรรคก่อน ถ้ามีคะแนนเสียงไม่มากกต่าง
จากองค์มาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป

ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขด้วยการเงินซึ่ง วุฒิสภาไม่เห็นชอบ
ด้วย ให้ประธานสภาบรรจรร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระในคราว
ประชุมครั้งต่อไป ซึ่งกำหนดเวลาที่จะแจ้งให้มาชิกทราบตงหน้าไม่พอ
กว่า ๕ ชั่วโมง เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะยกร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว
นั้นขึ้นพิจารณาใหม่ทันทีหรือไม่ได้ และให้นำความในสองวรรคก่อนมาใช้
บังคับโดยอนุโลม

ในกรพิจารณา ร่างพระราช บัญญัติซึ่งวุฒิสภาไม่ เห็น ชอบ ด้วยตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๗๓ นั้น การอภิปรายตงอยู่ในวาระแต่ตามความในข้อ ๗๗

ข้อ ๕๕ เมื่อได้ดำเนินการตามความในข้อ ๕๒ หรือข้อ ๕๓ หรือข้อ ๕๔ แล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาและนายกรัชมன்றแล้วแต่กรณี โดยคณ

ข้อ ๕๖ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบตามรัฐ
ธรรมนูญมาตรา ๑๒๒ อรรถดํารม หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๔ แล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังประธานวุฒิสภาและ
ให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัชมன்ற

ข้อ ๕๗ บุคคลร่างพระราชบัญญัติใดที่สภาได้ลงมติไม่รับหลักการตาม
ความในข้อ ๕๑ กก็ดี ลงมติไม่ให้ใช้ตามความในข้อ ๕๒ กก็ดี หรือลงมติให้
ยกเรื่องอันชนปรกษาคตามข้อ ๓๓ ญ. กก็ดี ให้ถือว่าเป็นอันตกไป มิให้เสนอ
ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่หลักการขยับเดียวกันในสมัยประชุมหน้าอีก เว้น
แต่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

บทบังคับดังกล่าวในวรรคก่อนให้ใช้แก่ญัตติอื่น ๆ ด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๕๘ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือมีการยุบสภาผู้แทน
ใด ๆ นอกจากญัตติร่างพระราชบัญญัติที่สภาฯ ยังไม่ได้พิจารณา หรือ
พิจารณายังไม่เสร็จเป็นอันตกไป

ส่วนญัตติร่างพระราชบัญญัตินั้น ย่อมเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๒๕

ข้อ ๕๙ การชกถอนญัตติ คำแปรญัตติ หรือการแก้ไขข้อความในญัตติ
ซึ่งมีเหตุให้เปลี่ยนแปลงหลักการ ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

ญัตติของมิได้จัดเขาระเบียบวาระ หรือคำแปรญัตติ ในชั้นกรวมาธิการ
ไม่อยู่ในบังคับของวรรคก่อน

ข้อ ๖๐ การชกถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรอง หรือจากการเป็นผู้รอม
กันเสนอญัตติในญัตติใด ๆ จะกระทำได้อีกก่อนที่ได้จัดญัตตินั้นเขาระเบียบวาระ

ในกรณีที่เสนอญัตติในที่ประชุม ผู้รับรองหรือผู้เสนอจะชกถอนได้
ก่อนเริ่มปรกษาญัตตินั้น

ข้อ ๖๑. ญัตติหรือคำแปรญัตติใดที่ถึงคราวพิจารณาในที่ประชุมแล้ว
ถ้าผู้เสนอกับผู้แปรญัตติไม่ชอบก็ปรายหรือไม่ยอให้ที่ประชุม แต่มีได้
มอบหมายให้ผู้ใดอภิปรายแทนแล้ว ให้ถือว่าได้ถอนญัตตินั้น

ข้อ ๖๒. ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอันมีพระราชกำหนดซึ่ง
ออกตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕๑ หรือมาตรา ๑๕๒ นั้น หากที่ประชุมไม่
อนุมัติ ก็ให้ส่งคณะกรรมการไปยกร่างพระราชบัญญัติไม่อนุมัติพระราช
กำหนดตามมติของสภา ในการพิจารณาต่อไปให้ถือว่าที่ประชุมได้มอบ
หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นแล้ว ให้เริ่ม
พิจารณารับพิจารณาที่ ๒ และที่ ๓

เมื่อสภาได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติอันมีหรือไม่มีอนุมัติพระราช
กำหนดแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นพร้อมทั้งพระราชกำหนดข้อ
ควมซึ่งสภาต่อไป

หมวด ๕

งบประมาณแผ่นดิน

ข้อ ๖๓. การเสนอบัญชีร่างพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดินต้องเป็น
ไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ข้อ ๖๔. คณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกผู้ใดมีความประสงค์จะแปรญัตติ
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดิน ให้เสนอคำแปรญัตติลงนามเป็น
ลายมือชื่ออักษรต่อประธานคณะกรรมการ ภายในเวลาที่กำหนด ใน
กรณีที่มีสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน

ข้อ ๖๕. การแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดิน จะ
ทำได้ โดยวิธีการดังนี้

ก. ตัดหรือเพิ่มรายได้

ข. ตัดรายจ่าย

ค. เพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือตั้งรายจ่ายชนิดใหม่ภายในเดือนสิงหาคม
เมื่อจะเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือตั้งรายจ่ายชนิดใหม่ ต้องลด

รายการของไม่ชอบกว่าขอเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือของ
รายการอื่นใหม่ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายในวงเงินประเภทเดียวกัน
คือ รายการเพื่อลงทุน ต้องเพิ่ม เปลี่ยนแปลงหรือลด
ในรายการเพื่อลงทุนด้วยกัน ส่วนรายการอื่น ๆ จะเพิ่ม
หรือลดหมุนเวียนกันได้

ข้อ ๖๖ ห้ามมิให้ปฏิบัติในจำนวนเงินซึ่งมีข้อผูกพันอย่างใด
อย่างหนึ่ง คือไป

- ก. ดอกเบี้ยและเงินตั้งใช้คืนเงินที่
- ข. รายการซึ่งเป็นจำนวนเงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ข้อ ๖๗ ถ้ามีสมาชิกเสนอญัตติขอให้ปิดอภิปรายถ้อย ขอให้ลงมติว่าจะ
รับหลักการหรือไม่ก็ได้ หรือสั่งให้คณะกรรมการพิจารณาอภิปราย
ถ้อย ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน

หมวด ๖
การอภิปราย

ข้อ ๖๘ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวต่อที่ประชุมใหญ่ก่อนจบวันประชุมเมื่อ
ประธานสภาอนุญาตแล้วจึงกล่าวถ้อยก็ได้ การกล่าวถ้อยของชน ณ ที่ซึ่งจัด
ไว้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานสภา

- ข้อ ๖๙ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนให้ลำดับดังนี้
- ก. ผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ หรือ
- ข. ผู้ได้รับมอบหมาย หรือ
- ค. ผู้รับรองตามความในข้อ ๔๔ วรรคสาม

ถ้าจำนวนคนในข้อใดข้อหนึ่งกล่าวถ้อยแล้วมีหลายคน ให้ประธานสภา
อนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ข้อ ๗๐ เมื่อผู้ใดอภิปรายก่อนตามความในข้อ ๖๙ ได้อภิปราย
แล้ว ถ้ามีผู้ใดจะคัดค้าน ก็ให้ผู้นอกรีต เมื่อผู้คัดค้านได้อภิปรายแล้ว

ถ้ามีผู้ใดจะยื่นบัญชีเงินหรือผู้แปรญัตติ ก็ให้ผู้นั้นขอปราย และโดย
ปรกต์ประธานสภาตงให้อภิปรายตั้งต้นไป

ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ผู้ประสงค์จะอภิปราย แต่อีกฝ่ายหนึ่งผู้
ประสงค์จะอภิปรายอยู่ ให้ประธานสภาตงอนุญาตให้ผู้ต้องการอภิปรายนั้น
อภิปรายขึ้นทันทีโดยไม่ต้องตั้งต้นได้

เมื่อได้อนุญาตให้อภิปรายขึ้นไปแล้ว ให้ประธานสภาตง
ใดจะอภิปรายในทางตรงกันข้าม ถ้ามี ก็ให้ประธานสภาตงอนุญาตให้อภิปราย
แล้วดำเนินการให้อภิปรายตั้งต้นต่อไป ถ้าไม่มี ก็ให้ประธานสภาตง
ให้อภิปรายขึ้นต่อไปได้

ถ้ามีผู้ขอก่อนจะอภิปรายหลายคน ประธานสภาจะให้คนใดอภิปราย
ก่อนก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอ ผู้รับรอง และผู้ขอก่อนโดยอภิปรายด้วย

ข้อ ๗๓ ถ้ามีผู้เสนอขอให้ตั้งมติ หรือให้ปิดอภิปรายก็ได้ หรือขอให้
ยกเรื่องขึ้นจนปรึกษาได้ ตั้งมาชิกหรือคณะรัฐมนตรีอาจระงับมติที่ยังไม่
มีการอภิปราย เพื่อเป็นเหตุผลขอเปิดอภิปรายต่อไปได้

ข้อ ๗๔ ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายต่อไป ให้ถือว่าเป็นการปิดอภิปราย
หรือถาม แต่ประธานสภาเห็นว่ามีอภิปรายถึงพอสมควรแล้ว ประธานสภา
จะเสนอให้ที่ประชุมมีมติว่าจะควรปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ เมื่อได้เปิด
อภิปรายแล้วให้ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมตั้งมติ

ก่อนลงมติ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนตามลำดับในข้อ ๖๘ หรือคณะ
กรรมาธิการ หรือกรรมาธิการผู้ส่งมอบความเห็นได้ มีสิทธิที่จะขออภิปราย
เป็นการสรุปในญัตตินั้นโดยอีกครั้งหนึ่ง และให้นำความในข้อ ๖๘ วรรคสอง
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗๕ ถ้าที่ปรารภลงมติให้เปิดอภิปรายต่อไปตามที่ผู้เสนอ
ประธานสภาตงให้ผู้เสนอขึ้นได้อภิปรายก่อน

ข้อ ๗๖ ผู้พูดแต่ละคนไม่อาจมาชิก รัฐมนตรี กรรมาธิการ หรือบุคคล
อื่นซึ่งมาชิกแจ้งต่อที่ประชุม ต้องพูดเฉพาะเรื่องและในประเด็นที่กาตงปรึกษา

เมื่อพิจารณา ข้อเท็จจริงโดยสภาพ ไม่แท้จริงได้บ้างก็ขอเสียตั้งบุคคลใดและตั้ง
ไม่ถาวรแก่กรรมหลายครั้ง หรือข้อห้ามอีก หรือบุคคลใด ๆ โดยไม่จำเป็น

ทุกเกณฑ์ของประเพณีเวลาของสภา ต้องไม่ขัดแย้งเพื่อหยั่งถอนเงื่อนไข
ซึ่งสภา ต้องไม่ขัดกับผู้อื่น และต้องไม่นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟัง
เว้นแต่จะเป็นการจำเป็น

ถ้าประธานสภาพิจารณาเห็นว่า ผู้ใดใช้เวลาในการพูดครั้งใดเกิน
สมควรแก่เรื่อง ไม่ว่าจะได้ย้ายที่นั่งที่จับหรือทั้งสองพรรคก่อนหรือไม่ และ
ยังมีข้อประสงค์จะพูดต่อไปอีก ประธานสภาอาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดพูดเสีย
ได้ในเมื่อได้พูดมาลง ๑๕ นาทีนับ

ข้อ ๑๕ ผู้ใดออกปราศจากพงศาวดารของส่วนใดหรือของชนใดอันเป็นพิเศษ
หาย หรือเมื่อส่งมาซึ่งใดเห็นความควรย้ายตนของสมาชิก อายุนั้น ณ ที่
ของตนเพื่อแสดงการขออนุญาต เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้ว จึงให้กล่าว
แก่ที่ประชุมแจ้งหรือร้องขอให้ที่ประชุมรับทราบ

ในกรณีเช่นงาน ให้ประธานสภาอนุญาตและมาตราดังกล่าวได้มีการผ่าน
ตามมติสภาหรือของชนหรือไม่ และจึงให้ดำเนินการปรึกษาต่อไปได้

ข้อ ๑๖ ผู้พูดอาจขอลงคำพูดของตนได้ เมื่อได้รับคามยินยอม
จากที่ประชุม

ข้อ ๑๗ ในการอภิปรายทางพระราชบัญญัติซึ่งผู้มีสภาไม่เห็นชอบด้วย
ตามความในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑๐ นั้น จะต้องอยู่ในขอบเขตซึ่งเป็น
ประเด็นที่ผู้มีสภาได้ตั้งเป็นเหตุพิพาทของสภา ให้ประธานสภาแจ้งประเด็นดัง
กล่าวให้สมาชิกทราบล่วงหน้าอย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมง ก่อนเวลาเริ่มประชุม

ข้อ ๑๘ การซักถามและอภิปรายในเรื่องนโยบายการบริหารราชการ
แผ่นดิน และการแก้ไขข้อกฎหมายใด ๆ ให้ปฏิบัติตามความในหมวด ๑๐

หมวด ๗

การลงมติ

ข้อ ๑๙ การออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติ ๒ วิธี คือ

๓. การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย

๔. การออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๗๐. การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย หรือปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

ก. ยกมือชนพนศัรษะ

ข. ยืนชน

ค. แบ่งพวก พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ พวกเห็น
ด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของ
ประธานสภา ทงน ให้อยู่ภายในที่ประชุม

๔. เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับออกชวหรือให้ออกเสียงเป็นรายตัว
นอกจากมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญแล้ว การออกเสียงลง
คะแนนโดยเปิดเผยนั้น โดยปกติให้ใช้วิธียกมือ แต่ถาคณรัฐมนตรหรือ
สมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๕ คน ร้องขอต่อวงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และที่
ประชุมอนุมัติ ให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งใน ข. ค. ง. ก็ได้

ข้อ ๗๑. การออกเสียงลงคะแนนลับ หรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง
ดังต่อไปนี้ คือ

ก. เรียกชื่อสมาชิกเป็น รายตัวมาตั้งเบยต่อหน้าประธานสภา
ผู้เห็นด้วย ใหองเบยด้วยเงิน ผู้ไม่เห็นด้วย ใหอง
เบยด้วยกระดาษ

ข. เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษ ได้ของตามทจระหาท
จัดให้ แล้วนำมาตั้งต่อประธานสภา ผู้เห็นด้วย ใหเขียน
เครื่องหมาย x (กากบาท) ผู้ไม่เห็นด้วย ใหเขียน
เครื่องหมาย 0 (ศูนย์)

ค. ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงลงคะแนน ไม่ตองเขียนเครื่องหมายใด ๆ

การเรียกชื่อสมาชิกให้มาตั้งเบย หรือให้ทจระหาทได้ของนำตั้งพันให้
เรียกตามลำดับออกชว

ข้อ ๘๖ เมื่อคณะกรรมการ หรือสมาชิกไม่ขอยกเว้น คน หนึ่ง
ของวงเวียนไปตายตกตามอกพร ให้ออกเสียงลงคะแนนลับตามวิธี ในข้อ ๘๓
ก. หรือ ข. ให้โดยลงคะแนนลับ ให้ลงคะแนนตามทรวงของตน จะลงคะแนน
โดยวิธีอื่นก็ได้

เมื่อได้มีการขอให้ลงคะแนนเสียงตามความในวรรคก่อน แสดงว่ามี ให้
ประธานสามารถมีมติขอลงให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีอื่น แต่ห้ามมีมติขอลงให้
ลงคะแนนเสียงโดยวิธีอื่นขอยกเว้น ก ให้ลงมติขอลงให้ลงคะแนนเสียงโดย
วิธีอื่นนอกไป

ข้อ ๘๗ ถ้าตมการลงมตินั้น โดยปรกติไทยักเขาญัตติสุดท้ายลง
มติก่อนแล้วขอยกเป็นลำดับไปหาญัตติอื่น ห้าม ให้ขอจากความผิดพลาดในการ
เรียงลำดับดังกล่าวมานั้น เป็นเหตุให้ยกให้ลงคะแนนเสียงแต่ญัตติ
เสียงเสร็จแล้วเสียไป เพราะความผิดพลาดเช่นว่านั้น

ข้อ ๘๘ เมื่อเห็นเป็นการดีสมควร ประธานสภาหรือที่ประชุม อาจ
แยกประเด็นลงมติเป็นตอน ๆ ได้

ข้อ ๘๙ เมื่อประธานสภาตามทที่ประชุมใด ในเรื่องที่มีผู้เสนอจนจรณผู้
ใดเห็นเป็นอย่างไรหรือไม่ ถ้ามีมติ ก ให้สมาชิกที่ประชุมเห็นชอบด้วย

ข้อ ๙๐ การออกเสียงประชามติของประธานสภา เมื่อลงคะแนนเสียงเท่ากัน
นั้น ให้ออกเสียงโดยเปิดเผยรวมทั้งกรณีลงคะแนนลับด้วย ในการออกเสียง
ประชามติ ประธานสภาจะให้เหตุมตหรือไมก็ได้

ข้อ ๙๑ ถ้าสมาชิกเข้ามาในที่ประชุม ภายหลังจากที่ประชุมเริ่มลง
คะแนนเสียง สมาชิกผู้เข้ามานั้น ในกรณีลงคะแนนเปิดเผย อาจลงคะแนน
ร่วมการฝ่ายที่ยกนับคะแนนไม่เสร็จ หรือในกรณีลงคะแนนลับ อาจลงคะแนน
ก่อนประธานสภาสั่ง ให้นับคะแนนเสียง

ข้อ ๙๒ เมื่อใดนับคะแนนเสียงแล้ว ประธานสภาต้องประกาศมตต่อ
ที่ประชุมทันที ถ้าประสงค์รัฐธรรมนูญบังคับไว้ว่า มติต้องประกาศด้วย

กรรมหนึ่งถึงห้าปีจนกว่าได้ ก็ให้ประหารชีวิตจำคุกหนึ่งถึงสองปี
จำนวนที่รัฐธรรมนูญบังคับไว้หรือไม่

ข้อ ๘๘ ในการนับคะแนนเลือกตั้งครั้งนี้ ถ้าสมาชิกผู้ใดเสียชีวิตก่อน
เลือกตั้ง มีสิทธิลงชื่อเห็นคะแนนเลือกตั้งใหม่ โดยไม่ต้องยื่นข้อหา
ต่ออัยการขึ้นข้อหา แต่ต้องมีสมาชิกกรรมาธิการไม่น้อยกว่า ๑๕ คน ก็ให้สมาชิก
เลือกตั้งใหม่

ข้อ ๘๙ เมื่อประธานสภาได้ประกาศมติโดยไม่มีผู้ใดของชื่อ เห็นคะแนน
เลือกตั้งใหม่ ให้ยกอำนาจลงมติเป็นอันยุติ

ข้อ ๙๐ ในการลงมติครั้งใด เมื่อมีคะแนนเสียงแล้ว ปากพูดทั้งฝ่าย
ที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย มีคะแนนเสียงรวมกันไม่ถึงจำนวนสมาชิกที่จะ
ประกอบกันเป็นองค์ประชุม ถ้าครั้งการประชุมครั้งใหม่การนับจำนวน
สมาชิกและครุราชวงนการประชุมได้ข้อใด ในการลงมติครั้งนั้นสมาชิกอยู่
ประชุมครบเป็นองค์ประชุมหรือไม่

หมวด ๘
กรรมวิธีการ

ข้อ ๙๑ การเลือกกรรมการของสภา ให้กระทำโดยกลุ่มของสมาชิก
คนหนึ่งที่ลงมติและวิธีการซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวดนี้

ข้อ ๙๒ ในการประชุมสามัญจะมีวาระของทุกปี ให้สมาชิกรอนกัน
ขึ้นเป็น "กลุ่ม" แล้วแต่ใจสมัคร ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันเปิดประชุม
ตามบัญชีรายชื่อของปี กลุ่มหนึ่งๆต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๕ คน เมื่อมีรายชื่อ
รอนกันเป็นกลุ่มได้แล้ว ให้เสนอรายชื่อสมาชิกในกลุ่มของคนต่อประธาน
สภา ให้ประธานสภาประกาศรายชื่อสมาชิกแต่ละกลุ่ม และรายชื่อสมาชิก
ที่ยังไม่ได้เข้ากลุ่มใดไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกทุก
คนทราบ

เมื่อครบกำหนด ๑ เดือน ถ้ายังมีสมาชิกที่ไม่ได้จ่ายค่า
ค่าชดเชย ให้ประธานสหกรณ์ฯ มีเพื่อขอทราบความตกลงใจครั้งสุดท้ายและ
หากความเข้าใจกัน ผู้ที่ไม่ได้จ่ายค่าชดเชย คงถือว่าได้ตัดสิทธิ์จรรยาบรรณ
คงเป็นกรรมสิทธิ์

ข้อ ๑๕ เมื่อกลุ่มใดได้แตกตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้น ให้ขอทราบ
กลุ่มแจ้งรายชื่อของสหกรณ์ ร้องให้สหกรณ์ฯ เสนอการ และมีรายเดชากร
กลุ่ม ให้ประธานสหกรณ์ฯ ดำเนินให้กระทำภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่
วันเปิดประชุมสามัญประจำปีแรกของทุกปี

ข้อ ๑๖ เมื่อการตั้งกลุ่มใดเสร็จตั้งตั้งแล้ว ให้ประธานสหกรณ์ฯ ขอกลุ่ม
โดยเริ่มขอชดเชยตามข้อ ๑๔ ของกฎเกณฑ์สหกรณ์ฯ ซึ่งมีจำนวนสมาชิกตาม
ไปทันที ถ้าจำนวนสมาชิกเกินกำหนด ให้ขอตัดจำนวนสมาชิกเฉพาะกลุ่มที่มี
จำนวนสมาชิกเกินกำหนด

ให้ประธานสหกรณ์ฯ แจ้งรายชื่อสมาชิกและรายชื่อเจ้าหน้าที่ประจำกลุ่มแต่
ละกลุ่ม พร้อมส่งรายชื่อสมาชิกและผู้แทนไปแจ้งในกลุ่มใดให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๑๗ เมื่อประธานสหกรณ์ฯ ได้ดำเนินการตามความในข้อ ๑๔ แล้วสมาชิก
ที่อยู่ในกลุ่มใด คงจะประชุมในกลุ่มนั้น จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้จนกว่าจะมี
การตั้งกลุ่มใหม่ ในการประชุมสามัญประจำปีแรกของปีต่อไป

ส่วนสมาชิกของสหกรณ์ใดกลุ่มใด หากประสงค์จะย้ายในกลุ่มใด
อีกก็ได้ ให้ประธานสหกรณ์ฯ ให้ที่ประชุมทราบ และให้นำชื่อผู้ย้าย
ความไปขอทราบมาประชุมด้วยตนเอง ทั้งนี้ เมื่อจะมีการเพิ่มจำนวนสมาชิก
ในกลุ่มใดดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ถือเป็นเหตุให้จำต้องเปลี่ยนลำดับเลขหมาย
ประจำกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มใดขาดชำระค่าชดเชย ให้คงถือจำนวนสมาชิกเท่าที่
ได้เดินมาได้เดิม แม้จะไม่ครบจำนวนแต่จะเป็นกลุ่มก็ตาม ถ้าให้มีสภาพเป็น
กลุ่มอยู่จนกว่าจะได้มีการตั้งกลุ่มใหม่ ในการประชุมสามัญประจำปี
แรกของปีต่อไป

ข้อ ๘๘ เมื่อเปิดประชุมสามัญประจำปีแล้ว ให้สภากำหนด
คณะกรรมการสามัญประจำปีประกอบด้วย ประธานกรรมการสามัญ และกรรมการ
สามัญใหม่ ๗ คน ดังนี้

๑. คณะกรรมการฝ่ายบริหาร
๒. คณะกรรมการตรวจสอบบัญชี
๓. คณะกรรมการการปกครอง
๔. คณะกรรมการการทหาร
๕. คณะกรรมการการศึกษา การสาธารณสุข และการ
สาธารณูปโภค
๖. คณะกรรมการตรวจตรางานการประชุม
๗. คณะกรรมการพิจารณาเปิดแผนรณรงค์การประชุม

หากมีความจำเป็น สภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำปี
นอกเหนือจากนี้ได้

ข้อ ๘๙ คณะกรรมการสามัญประจำปีประกอบด้วย

๑. นายแพทย์
๒. นายแพทย์ผู้ช่วย
๓. ข้าราชการกรมการแพทย์ กรมอนามัย และประชาชนที่ได้
แจ้งชื่อแก่ประธานพรรค ตามข้อ ๘๖ แล้ว

ข้อ ๙๐ ให้ พรรคมีสภา กิ่งเขต กิ่งเขต กรรมการของ แต่ละคณะ
คณะหนึ่งต้องมีไม่น้อยกว่า ๕ คน

ข้อ ๙๑ ให้ผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นมาชิกในกลุ่มของคนเขาเป็นกรมา
ธิการตามจำนวนที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผู้สมัครพรรคต่างจำนวน
สมาชิกทั้งหมดของสภา คือจำนวนกรมาธิการกับจำนวนสมาชิกในกลุ่มนั้นๆ
ถ้าผู้สมัครพรรคของทุกกลุ่มตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไปเท่ากัน และกลุ่มนั้นๆ มีสิทธิ
ได้รับเลือกจำนวนกรมาธิการเหลือ ให้ใช้วิธีจับสลาก ให้หัวหน้ากลุ่มเดิน
รายชื่อผู้ได้รับเลือกเข้าเป็นกรมาธิการต่อประธานสภา ทั้งนี้ ให้กระทำภายใน

๒๖๖. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๖๗. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๖๘. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๖๙. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๗๐. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๗๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๗๒. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

๒๗๓. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๔๖๖

เพื่อเลือกกรรมการรักษาความในข้อ ๑๑๓ ข. ข้อ ๑๑๕ หรือข้อ ๑๑๖ ก็ได้ให้
ประธานสภากระทำในที่ประชุมสภาเลือกจากบรรดาพนักงานกรรมการ

ข้อ ๑๑๔ คณะผู้คัดเลือกจะแต่งตั้งให้คณะกรรมการรักษาความโดยมี
หน้าที่ของกรรมการประจำคณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ให้มีกตัญญูกรรมการมา
การขึ้นใหม่เฉพาะบุคคลนั้น คณะกรรมการรักษาความใหม่มีเป็นคณะ
กรรมการดำรงอายุ ๓ ในห้าความในข้อ ๑๑๓ และข้อ ๑๑๕ มาใช้บังคับโดย
อัตโนมัติ ถ้าเป็นคณะกรรมการดำรงอายุ ให้ที่ประชุมกำหนดจำนวนคนใน
คณะกรรมการซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑ คน ถ้าจะให้บุคคล
หนึ่งได้เป็นสมาชิกเขารวมด้วย ก็ให้ที่ประชุมกำหนดจำนวนบุคคลหนึ่งได้เป็น
สมาชิกที่จะเขารวมด้วยนั้น แต่ต้องมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวน
กรรมการที่สภากำหนด และให้ในห้าความในข้อ ๑๑๓ และข้อ ๑๑๕ ข.
มาใช้บังคับโดยอัตโนมัติ

ข้อ ๑๑๖ คณะกรรมการพิทักษ์นา รวงพระราชบัญญัติงบประมาณ
แผ่นดินต้องเป็นคณะกรรมการดำรงอายุ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
คลังเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการขึ้นใหม่ในห้าความในข้อ
๑๑๕ มาใช้บังคับโดยอัตโนมัติ

ข้อ ๑๑๗ การนัดและเปิดประชุม คณะกรรมการครั้งแรก ให้เป็น
หน้าที่ของประธานสภา

ให้คณะกรรมการประจำคณะหนึ่ง ๆ ได้มีคำสั่งประธานและเลขานุการจาก
บรรดากรรมการในคณะนั้น ๆ

ข้อ ๑๑๘ กรรมการผู้ใดมิได้มาประชุมกรรมการ ๓ ครั้งติดกัน
ให้ถือว่าได้ลาออกจากกรรมการคณะนั้น

กรรมการผู้ใดขาดจากสมาชิกภาพ หรือลาออก ให้ประธาน
กรรมการแจ้งต่อประธานสภา ถ้ากรรมการผู้หนึ่งเป็นสมาชิก ก็ให้ประธาน
สภาแจ้งต่อหัวหน้ากตัญญูกรรมการผู้หนึ่งดังกล่าว และแจ้งสมาชิกในคณะของตน
ด้วย ถ้ากรรมการผู้หนึ่งมิได้เป็นสมาชิก ก็ให้ประธานสภาแจ้งประชุม

ผู้มีอำนาจตัดสินใจอนุมัติหรือปฏิเสธตามสมควรในข้อ ๓๑๓ นี้. และในกรณี
เช่นนี้สภาจะปรึกษาหารือกับผู้ที่อาสาจากคณะหนึ่งกรรมวิธีการเดิมได้หรือไม่
ดังสมควรหรือไม่

ข้อ ๓๑๔ ผู้คัดค้านพระราชบัญญัติที่สภาลงมติรับหลักการจะให้อา
คณบดีกรรมการพิจารณา เมื่อคณะกรรมวิธีการพิจารณาแล้ว จะต้อง
เสนอกฎพระราชบัญญัตินั้นต่อสภาเพิ่มเติม และตามทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมหรือ
การขอยกเลิกหรือปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติ รายงานข้อเสนอนั้นจะต้องมี
หรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในข้อหรือมาตราใดบ้าง

การแปรญัตติและมติของคณะกรรมาธิการ เกี่ยวกับการแปรญัตติ
นั้น เป็นวิธีการใด ตลอดจนการส่งอนันตบรรณแปรญัตติ หรือความเรียง
กล่าวในข้อ ๓๑๕ หรือข้อ ๓๑๖ นี้

ข้อ ๓๑๕ ผู้คัดค้านพระราชบัญญัติที่สภาลงมติให้ส่งคณะกรรมาธิการ
พิจารณาต่อรับหลักการ คณะกรรมาธิการต้องทำรายงานบันทึกความเห็น
ว่าสมควรจะรับหลักการหรือไม่ และพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่

ข้อ ๓๑๖ รายงานของคณะกรรมาธิการนั้น หากคณะกรรมาธิการ
หรือสภาลงมติเห็นสมควรจะส่งต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาผู้แทน
ราษฎรหรือไม่ ก็ให้เป็นกรณีหนึ่งไปยังคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๓๑๗ คณะกรรมาธิการมีมติว่าจะไปขอทราบความเห็นหรือ
ของคณะรัฐมนตรีหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๓๑๘ ที่ประชุมสภาจะลงมติให้คณะกรรมาธิการคณะใดดำเนินการ
กิจการของสภาหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๓๑๙ เมื่อคณะกรรมาธิการมีมติให้เรียกบุคคลใด ๆ มาถนัด
เท็จจริง หรือส่งข้อความใดเห็นเป็นการกระทำหรือเรื่องทพจารณา
อันหนัก ให้เรียกในนามของประธานคณะกรรมาธิการคณะนั้น

ข้อ ๓๒๐ ผู้มีสิทธิขอหรือคณะรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าฟังการ
ประชุมของคณะกรรมาธิการได้ เว้นแต่จะพิจารณาเป็นการลับ

พจนานุกรมพจนานุกรมเป็นดียวกัน... ผู้จัดทำเอกสารประชุมได้จะต่าง
เช่นผู้จัดทำเอกสารประชุมหรือ... ผู้จัดทำเอกสารประชุมหรือ
170 มม

ข้อ ๑๑๖ ภายใต้บังคับข้อ ๑๑๕ ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
ที่จะแต่งตั้ง... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
ที่จะแต่งตั้ง... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ข้อ ๑๑๗ คณะกรรมการการระงับข้อพิพาท... ผู้ยื่นขอเปิด
หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ข้อ ๑๑๘ เมื่อคณะรัฐมนตรีประชุม... ผู้ยื่นขอเปิด
หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ข้อ ๑๑๙ ถ้าผู้ยื่นขอเปิดหรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด
หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ข้อ ๑๒๐ ผู้ใดร้องขอตั้งคณะกรรมาธิการ... ผู้ยื่นขอเปิด
หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือผู้ยื่นขอเปิด หรือผู้แปรญัตติ... ผู้ยื่นขอเปิด หรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ

ข้อนี้ปรายตะขบของงานวินิจฉัยจากสภาพในฐานกระเช่นเดียวกับผู้แปรญัตติ และ
มอบหมายให้ผู้นั้นใช้สิทธิ์ตั้งถอนเช่นอาญาแทนตนหาได้ไม่

ข้อ ๑๕๓ ถ้ามีมติของ สภา ให้ กรรมการจัดการ คณะใด กระทำผิด การหรือ
พิจารณาต่อข้อของคดีให้เสร็จภายในกำหนดเวลาเท่าใด แต่กรรมการ
การคณะนั้นกระทำผิดการหรือ พิจารณาต่อข้อไม่ เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
ประธานกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้อยในสมัยประชุม ให้ประธานสภา
เสนอข้อที่ประชุมเพื่อลงมติให้ขยายเวลาที่ใดกำหนดได้ หรือให้ดำเนินการขยาย
ข้อดังกล่าวประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้านอกสมัยประชุม และคณะกรรมการ
มีอำนาจประชุมได้ความความในข้อ ๑๑๓ ก็ให้ประธานสภาที่มีอำนาจอนุญาต
ให้ขยายเวลาที่กำหนดได้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แต่ขอขอนุมติสภา
ในการประชุมสมัยต่อไป

หมวด ๘
กระทำการรัฐมนตรี

ข้อ ๑๕๔ กระตองกระทำตาม ให้เสนองานลงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร
โดยมีชื่อของงานต้น ๆ และเป็นที่ถามในข้อเท็จจริงหรือข้อไขข้อ

การดังข้อเท็จจริงใด ๆ ประกอบนั้น ข้อบทจะรับรองจากคดีของและ
ถ้าดี แปลงคดีของมลาชแจ้งประกอบ ก็ให้รับได้เป็นข้อหนึ่งด้วย

ข้อ ๑๕๕ กระทำการแต่กระตอง ให้ตั้งถามและชี้คำถามได้แต่เพียง
คนเดียว

ข้อ ๑๕๖ มี โทษกระทำการ

- ก. เป็นเชิงประตง เดียดดี หรือถั่งได้ร้าย
- ข. เคียดปลดม หรือเจ้าใจยาก
- ค. ในเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือได้ชี้แจงแต่จว่าไม่ตอบ
- ง. เพื่อให้ข้อคดีความเห็น

จ. ในปัญหาข้อกฎหมาย

ฉ. ในเรื่องไม่เป็นเจ้าทุกข์

ข. เพื่อทราบกิจการอันดีของบุคคลใด ๆ เฉพาะ
ที่เกี่ยวกับภาระงานในหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๒๓ กระตุกถามซึ่งได้รวมตามตัว ๑๒๔ ค. นั้น กระตุกถามชน
ใหม่ใด ในเมื่อมีเจ้าทุกข์ด้วยกัน หรือเหตุการณ ในขณะที่มีกระตุกถามนั้น
ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อมีกระตุกถามครั้งแรก

ข้อ ๑๒๖ กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือเหตุฉุกเฉิน
ที่มีความจำเป็นต่อเหตุเพราะเป็นภัยสาธารณ หรือกระทบกระเทือนต่อความ
สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือสวัสดิภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ซึ่ง
รัฐมนตรีจะต้องรับทราบหรือดำเนินการโดยทันที กระตุกถามด้วยวิธีใด

ในกรณีเป็นคดี ให้เป็นอำนาจของประธานสภาฯ กรณีฉุกเฉิน
กระตุกถามนั้นในกระตุกถามด้วยวิธีใด

ข้อ ๑๓๖ ถ้าเป็นกระตุกถามก่อน ให้ประธานสภาฯ รับคดีตั้งกระตุกถาม
ไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อเตรียมตอบ และให้แจ้งไปยังผู้ใด ได้กำหนดจะให้
ผู้ตั้งกระตุกถามกระตุกรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด การกำหนดเขตเลือกตั้งตาม
ที่ประธานสภาฯ เห็นสมควรความสำคัญของผู้ตั้งกระตุกถาม และความสนใจของ
ประชาชนซึ่งควรจะได้ทราบโดยแจ้งมีดังนี้ เป็นหลักพิจารณา

ข้อ ๑๓๗ ถ้าเป็นกระตุกถามกลาง ให้ประธานสภาฯ จัดตั้งกระตุกถามไป
ยังคณะรัฐมนตรีเพื่อเตรียมตอบ และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระ โดยปกติ
ภายใน ๓๕ วัน นับแต่วันตั้งไป

ข้อ ๑๓๘ เมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระตุกถาม ให้ประธานสภา
อนุญาตให้ถามตามลำดับ

ถ้ามีกระทู้ถามใหม่ ให้ประธานสภาอนุญาตให้ถามก่อน หากมีกระทู้
ถามต่อหน้าโดยกระทู้ ประธานสภาจะอนุญาตให้ยกเอากระทู้ถามต่อหน้าโดยบรรจุ
ระเบียบวาระไว้หรือขโมยถามก่อน หรือถามในเวลาใด ๆ ก็ได้ แม้จะหมด
เวลากระทู้ถามแล้วก็ตาม โดยไม่ต้องขออนุญาตับการรับกระทู้ก่อนหรือหลัง
ทรงให้คำมั่นถึงสาระสำคัญของเรื่องตามที่กล่าวในข้อ ๑๒๖

ในการถาม ไม่จำเป็นต้องอ่านคำซึ่งจริงประกอบ

ข้อ ๑๓๐ ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถาม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม และมี
ได้มอบหมายให้สมาชิกผู้ใดถามแทนแล้ว ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถามนั้น

การขอลงกระทู้ถาม ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนได้

ข้อ ๑๓๑ เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้
อีก ๓ ครั้ง เว้นแต่สมาชิกจะขอซักถามต่อไป เพราะยังตอบไม่หมดประเด็น
ความที่ซักถามและประธานสภาได้ขออนุญาต

ในการซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะขึงแรงขอสั่งจริงประกอบ
ได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องไม่ไปในทางของอภัยประาย

ข้อ ๑๓๒ รัฐมนตรีจะขอเดชะการยกอบกระทู้ถามในที่ประชุมก็ได้ แต่
ต้องขึงแรงเหตุผลในที่ประชุม และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ ๑๓๓ ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาเฉพาะกระทู้ถาม
ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง เว้นแต่ประธานสภาจะพิจารณา เห็นสมควร กำหนดหรือ
ขออนุญาตให้ขยายเวลาเกินกว่านั้น

ข้อ ๑๓๔ ในการประชุมครั้งหนึ่ง มีให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียว ถ้า
เกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่น

ข้อ ๑๓๕ กระทู้ถามใด ๆ ที่รัฐมนตรีขึงมิได้ตอบ ถ้าสภาผู้แทนถ้อย
หรือมนตรีขึงสภา หรือเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีใหม่ ให้ถือข้อระเบียบไป

มาตรา ๑๖

นโยบายนโยบายการราชบัณฑิตยสถานและการเป็นเอกอภิปราชทูต

ส่วนที่ ๑

การปกครองนโยบาย

ข้อ ๑๑๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ตกลงนโยบายต่อองค์ผู้แทนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ แล้ว ให้ประธานสภาศึกษาเนกรา ให้ส่งมาซึ่งข้อตกลงและข้อปราชญ์รวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ออกมติให้ส่งตามระเบียบปราชญ์เป็นประเด็น ๆ ไป

ข้อ ๑๑๒ องค์มนตรีจะพิจารณาและอภิปรายในร่าง

ก. ความเหมาะสมของนโยบาย

ข. ความสามารถที่จะบริหารให้สำเร็จลงตามนโยบาย

ในการนี้ อาจซักถามและอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติ และวิธีการที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ ด้วย

นอกจากข้อพิจารณาที่ได้ตั้งไว้ในนโยบายแล้ว ให้ถือว่าเรื่องต่อไปนี้ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายนั้นด้วย คือ

๑. แผนนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ

๒. แผนการของปฏิรูปตามพิมพ์ร่างมติเอกอภิปราชทูต

องค์มนตรีจะอภิปรายและพิจารณา จะอภิปรายได้แต่เฉพาะที่จะเป็นมติให้รัฐมนตรีทั้งคณะ ไม่ได้รับอนุญาตโดย

ข้อ ๑๑๓ การอภิปรายถึงผลการปฏิบัติของมาตังค์ อ่อนละทำได้ แต่เฉพาะที่เกิดขึ้นในสมัยของรัฐมนตรีในขณะที่ยังมีความไว้วางใจ และที่จะนำไปสู่ผลตั้งกล่าวในข้อ ๑๑๒ นอกจากนั้นให้กล่าวแต่โดยย่อเพียงยกตัวอย่างเช่นขอถามว่า จะจัดการอย่างไรในเรื่องเหล่านั้นเท่านั้น

ข้อ ๑๑๔ เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้น ที่มีสิทธิจะอภิปรายต่อองค์มนตรี หรือขอชี้แจงขององค์มนตรี

เพื่อความปลอดภัย รัฐมนตรีอาจขอส่งมาชักหักถาม หรือคัดค้านที่จะ
ลงเป็นลำดับไป หรือจะระงับหรือขอคืนเงิน ๓ คนก็ได้

ข้อ ๑๔๐ บรรดาหนี้ผูกพันของมหาดไทยที่ปรากฏในบัญชี หรือให้
มีผลปรากฏแล้ว ต้องมีมูลค่ารวมของเงินไม่เกินกว่า ๑๕ คน

ข้อ ๑๔๑ นอกจากได้กำหนดไว้ตามความในข้อ ๑๓๖ ถึงข้อ ๑๔๐ แล้ว
ให้มีความในหมวด ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔๒ ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อวุฒิสภาแล้ว ให้
ประธานสภาผู้ประมุขมนตรี เพื่อยกมติให้ความไว้วางใจหรือไม่ให้ความ
ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีโดยชอบ

การลงมติเห็น ว่าวุฒิสภาเห็นชอบหรือคัดค้านมา ให้ประธานสภา
แห่งสภาผู้ประมุขมนตรี และให้มีการลงมติโดยมีองค์การที่มาภายใน
วุฒิสภาซึ่งขอส่งมา ให้ประธานสภาผู้ประมุขมนตรี ให้สมาชิก
จำนวนหนึ่งลงมติอย่างมี ข้อ ๑๔๓ ก่อนการประชุม และเมื่อเริ่มประชุม
ให้ประธานสภาผู้ประมุขมนตรีแจ้งมติของสภาผู้ประมุขมนตรี และประธานสภาผู้
ประมุขมนตรี

การที่ประธานสภาผู้ประมุขมนตรีจะส่งมติของสภาผู้ประมุขมนตรี ให้สภาผู้ประมุขมนตรี
เป็นต้นมาวุฒิสภาผู้ประมุขมนตรีโดยชอบ

ส่วนที่ ๒

การขอให้ยื่นญัตติความไว้วางใจ

ข้อ ๑๔๓ เมื่อคณะรัฐมนตรี ขอให้ สภา ยื่นญัตติ ความไว้วางใจ ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗ ต่มาชิกจะชักถามและอภิปรายได้ ภายในขอบเขต
ของพหุตุติวารณที่คณะรัฐมนตรีได้แถลง เพื่อยกมติยื่นญัตติความไว้วางใจนั้น

ข้อ ๑๔๔ ภายใต้งบข้อ ๑๔๓ การชักถาม การตอบ หรือการอภิปราย
ให้มีความในหมวด ๖ ข้อที่ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑

ข้อ ๑๑๕ เมื่อสภานิติบัญญัติมีความประสงค์จะให้เกิดอภิปราย
ทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นลายลักษณ์
อักษร แสดงว่าควรให้คณะรัฐมนตรีแสดงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น
ในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องใดบ้าง

ข้อ ๑๑๖ เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามมาตรา ๑๑๕ แล้ว ให้รีบแจ้งไป
ให้คณะรัฐมนตรีภายใน ๑๕ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับ เพื่อขอทราบข้อเท็จจริง
เพื่อตั้งหรือเปิดอภิปรายต่อไป ซึ่งถ้าหากคณะรัฐมนตรีตอบไปโดยชัดเจนแล้ว ให้
ประธานสภาเรียบเรียงข้อความเรื่องนั้น

ถ้าคณะรัฐมนตรีขอให้ระงับการเปิดอภิปรายต่อไป ก็ให้ประธานสภา
แจ้งเหตุผลแก่สภาผู้แทนราษฎรพร้อมด้วยเหตุผลที่ควรรับจากคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๑๗ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะพิจารณาเรื่องทั่วไปที่อยู่ใน
ญัตติตามข้อ ๑๑๕

รัฐมนตรี ซึ่งราษฎรผู้ถามหรือสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาจะรัฐมนตรี
ขอใช้เวลาร่วมสองวันหนึ่ง มีสิทธิที่จะขอถอนญัตติได้ และให้ถอนญัตติขอหรือ
ถอนญัตติได้ เมื่อข้อเท็จจริง หรือสาระแห่งญัตติของของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๑๘ การตั้งหรือเปิดอภิปรายเรื่องใดก็ตามไป หรือตั้งข้อหา
ต่อรัฐมนตรี จะต้องมีสมาชิกครบครึ่งหนึ่งของสภา ๑๕ คน และจะกระทำได้อีก
เมื่อสมาชิกยื่นญัตติได้ซักถามเรื่องนั้น ๆ แต่ทุกคน เว้นแต่ไม่ประสงค์
ซักถาม

ข้อ ๑๑๙ การตอบข้อซักถาม ให้ทำโดยเร็วในข้อ ๑๑๕ วรรคสอง มา
ได้ และในลัทธิประเพณี นอกจากได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้ทำ
พร้อมกันในเวลา ๑ ชั่วโมงนับแต่โดยญัตติ

เมื่อมีเรื่องใดอันไม่อาจแก้ไขโดยสงบ และในกรณีดังกล่าวนี้ของมการ
ขอประณตออกให้ถึงภาคีสถน แต่การขอตั้งเขตสงมา ก็ให้ไว้ระจน
ตั้งเขตสงเดกันน ให้มีมาชกปรบตงหมพอขงนอย๕๕ ขอระจนเพม
ประชุม และเมื่อเริ่มประชุม ก็ให้ประธานสงวนจงขอตั้งเขตนคอสัก เพื่อ
ประธมการพิงวตณากชนทระธมค

การขอปรายในกรณีทอสงตั้งเขตสงเดกันน ให้ขอปรายเฉพาะ
ประธมทอสงตั้งเขตสงเดกันน

หมวด ๑๑

การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย

ข้อ ๑๑๐ ทประชุมของสภาย่อมเป็นทเคารพ ผู้เข้าไประตงแคงกาย
ใว้ระบร้อย มีด้นมารดาจะ ระธยใน ทงจคได

ในขณะทมีการประชุม ห้ามมิให้บุคคลภายนอกเขาไปในทจจคได
ถ้าทมีดมารัก คณะรัฐมนตรี เจาณาทของสภา และคณะกรรมาชการ

มีระจนสภามีอำนาจกวดทการทนเบบคให้มแทนคองตชพมพ และ
บุคคลภายนอกเขาฟังการประธมไว้กหาของสภา คดตจนจางระเบียบ
ใว้การน

ข้อ ๑๑๑ กายใดขอขงคต๑๕๕ ในทประชุม ถ้าระจนตงายนชนให้
ผู้คดลงพูดอยู่ หนีคพูดลงหงตงทท และให้ทคตงมฟังประธม เจนค
ในกรอานพระบรมราชโองการ หรือกระเส้พระราชดำรัส ให้มอยู่ใท
ระธมเพมพีระตตตเดกาทประธานสภาชาน

- ข้อ ๑๑๒ ในทประชุมห้ามมิให้ผู้ใดกระทากการตงคชไปน
  - ก. ใช้ถ้อยคำขมทงวงเตยจ
  - ข. กัดจกนชชชชชช เดยค้ หรือได้รายนคคกอน
  - ค. กัดจนความตงบระบร้อย หรือตอมเกยวตของ
ประชุม

๑๓๓๓. ผู้ใดตรวจเห็นข้อบกพร่องเกี่ยวกับหลักจริยธรรมของทีประชุม
หรือข้อบกพร่องข้อ ๑๓๓ ข้อ ๑๓๔ ประชานัดถามอำนาจลงมติอื่น หรือ
ปราม ให้ตักเตือน หรือบังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม

ถ้าผู้ใดเห็นไม่ชอบตามที่ ให้ประชานัดถามอำนาจตั้งลงโทษอย่าง
ใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ลงมติสามส่วน

- ๑. ภาคทัณฑ์
- ๒. ตักเตือนโทษ

ข้อ ๑๓๔. ในกรณีที่กล่าวตั้งประชานัดถาม และกักขังจนความสงบ
เรียบร้อย หรือกระทำการในลักษณะที่ผิดของทีประชุม ประชานัดถามอำนาจ
ตั้งให้ผู้ละเมิด พ้นไปหรือข่มขู่ไป หรือตั้งโทษขกไปจากทีประชุมภายใน
ในกำหนดเวลาของประชานัดถามเห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้เฉพาะในการประชุมครั้งนั้น

ข้อ ๑๓๕. ถ้าประชานัดถามตั้งให้ผู้ละเมิดออกจากทีประชุม หากผู้นั้นยัง
ขัดขืน ประชานัดถามจะตั้งให้ตำรวจรัฐสภานำตัวผู้นั้นออกจากห้องประชุมก็ได้
และดำเนินการดำเนินคดี ให้โทษหรือลงโทษทางอาญาต่อไป

ข้อ ๑๓๖. ถ้าตั้งประชานัดถามความผิดในหมวดนี้ ให้ถือเป็นเด็ดขาด

ข้อ ๑๓๗. ผู้ถูกกล่าวหาในความผิดข้อ ๑๓๔ หรือข้อ ๑๓๕ มีสิทธิข่มขู่
ในที่ประชุมได้

ข้อ ๑๓๘. เมื่อทีประชุมลงมติให้เรียกข่มขู่ตามข้อ ๑๓๔ หรือ
ข้อ ๑๓๕ อาจมีผลระงับข้อพิพาทได้ ให้ประชานัดถามอำนาจตั้งลงโทษอย่าง
หนึ่งดังต่อไปนี้ ลงมติสองส่วน

- ๑. ให้ตักเตือน
- ๒. บังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม
- ๓. ภาคทัณฑ์
- ๔. ตักเตือนโทษ

ข้อ ๑๓๙. ถ้าผู้ใดมีความผิดข่มขู่ในที่ประชุม ประชานัดถาม
อำนาจตั้งให้ผู้นั้นพ้นไปหรือข่มขู่ไป หรือตั้งโทษขกไปจากทีประชุมในครั้งนั้นก็ได้

หมวด ๒๑

บทสุดท้าย

ข้อ ๑๑๖ เมื่อประธานสภาได้รับคำสั่งของสมาชิก ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ ว่าสมาชิกสภาของสมาชิกแห่งสภาคนใดสิ้นสุดลง ให้ประธาน สภา สั่งการขงนั้น ไปยังคนละตุลาการรัฐธรรมนูญภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับ คำร้อง

เมื่อประธานสภาได้รับรายงานจนวนของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ให้ แต่งตัวบุคคลอื่นให้มาตุลาการหรือทรงทราบ ในกรณีคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกสภาของสมาชิกคนใดสิ้นสุดลง ให้ประธาน สภาแจ้งให้สมาชิกผู้ถูกกล่าวหาทราบ และแจ้งให้ที่ประชุมและคณะ รัฐมนตรีทราบโดยด่วน

ข้อ ๑๑๗ เมื่อสมาชิกฯ ขอยกคำร้องขอให้หาความกราบบังคมทูลให้ ใต้ทรงเรียกประชุมรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑๖ ให้ประธานสภาว่าความ กราบบังคมทูลภายใน ๑๖ ชั่วโมง นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

และเมื่อใต้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เรียกประชุมแล้ว ให้แจ้งให้ คณะรัฐมนตรีและประธานอัยการทราบ แต่ให้นัดประชุมสภาภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันตราพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑๘ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งการขออนุญาตจับหรือคุมขัง หรือ หมายเรียกคดีสมาชิกไปทำ การสอบสวนในกรณี ที่สมาชิกเป็นผู้ต้องหาในคดี- ฆาตกรรมหรือวางตัวประทุษร้าย ให้ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมเพื่อให้พิจารณาถง มติว่าจะอนุญาตหรือไม่

เมื่อประธานสภาได้รับรายงานว่า ได้มีการจับสมาชิกในชั้นกระทำความผิดระหว่างสมัยประชุม และประธานสภาได้สั่งการไปประการใดแล้ว ให้ ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมทราบโดยด่วน สมาชิกมีสิทธิขอความเหตุผลในการ

ที่ตั้งไปนั้นได้ ในกรณีที่ประธานสภาได้ตั้งปลัดอยู่ เมื่อถึงกำหนดครบ
สมัยแล้วจึงสมควรจะให้พิจารณาตั้งใหม่ได้

ข้อ ๑๖๖ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งการขอถอนญัตติหรือขอถอนญัตติ
ในระหว่างสมัยประชุม ให้ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาตั้ง
ตำแหน่งใหม่หรือไม่

ข้อ ๑๖๗ ในกรณีที่สมาชิกถูกกักขังในระหว่างสมัยประชุมหรือพิจารณา
คดีของคณะสมาชิกประชุม เมื่อถึงสมัยประชุมแล้ว ให้สภาพิจารณาตั้ง
รองขอให้ตั้งปลัดหรือไม่

ถ้าที่ประชุมเห็นควรรองขอให้ตั้งปลัดขอ ให้ประธานสภาแจ้งให้
พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบแล้วแต่กรณี โดยด่วน

ข้อ ๑๖๘ สมาชิกผู้ใดมีจิตใจ หรือประสงค์จะทราบข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับเรื่องราวในหน้าที่ของกระทรวงทบวงใด โดยไม่ประสงค์จะเป็น
กระตุกถามในสภา ก็ให้สมาชิกผู้นั้นตั้งเป็นคำถาม โดยอัตโนมัติอย่างการตั้ง
คำถามเพื่อขอให้ รัฐมนตรีจาก กระทรวงทบวงนั้นตอบในหนังสือราชกิจจานุ
เบกษาได้

เพื่อป้องกันเหตุขัดขวางการดำเนินการของสภา ให้ประธานสภาทำ
คดีของสมาชิกผู้ใดที่ประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๑๖๙ บทรับขอหมายให้สืบคดีใช้ตั้งขึ้นตามที่มีบัญญัติไว้ใน
บทบัญญัติของมหาดฐานและระเบียบผู้รับขอหมายโดยชัดเจน ผู้รับขอ
หมายจะต้องแสดงหลักฐานการขอหมายนั้นต่อประธานสภา

ข้อ ๑๗๐ การเดินขบวนใด ๆ ที่ขัดขวางหรือตั้งหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร
รวมทั้งขบวนประท้วงหรือขบวนเดินขบวนใด ๆ ให้ถือว่าไม่ใช้ตามแบบ
ของสำนักงานเลขาธิการสภา

ข้อ ๑๗๑ การคัดค้านของสมาชิกในเมื่อมีปัญหา หรือขอข่มขืนใด
บัญญัติไว้ ให้ถ่มมิต้องที่ประชุมสภาเป็นเหตุปฏิบัติ

ราช ๑๑๑ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสภา หรือการพิจารณาร่าง
ข้อบังคับของสภา ให้เปลี่ยนแปลงโดยออกสภา หรือการพิจารณาญัตติ
ทางพระราชบัญญัติ

ราช ๑๑๒ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและสภาผู้บังคับบัญชา
ของฝ่ายพระบรมมหาราชวังประชุมเพื่อปรึกษาหารือกับสภา

ประกาศว่า ณ วันที่ .....

(ลงชื่อ) .....

ประธานสภาผู้แทน

ประธานสภาผู้แทน : ทางกรรมการมีอะไรจะแสดงหรือไม่

พลโท จิต มนัสสิป สนิทโยธารักษ์ ประธานกรรมการ :

ข้าพเจ้าใคร่จะขอแสดงความขอสงัดแก่เสนาบดี เพื่อแจ้งความที่ปฏิบัติของคณะ
กรรมการ โดยเห็นว่าการพิจารณาทางสภาได้รับคำสั่งจากสภาผู้
ตรวจให้การปฏิบัติได้เป็นไปโดยความเรียบร้อยและแผนที่ยังขึ้น ร่างข้อบังคับ
ที่ได้เสนอมารับในชื่อของทางในพระมณเฑียร ได้เข้าศึกษาพิจารณาตามข้อบังคับที่
อยู่ในปัจจุบัน คือข้อบังคับ พ.ศ. ๒๔๘๐ และร่างข้อบังคับของกรรมการ
ที่กรรมการมาขอแสดงต่อสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้บังคับบัญชา
ของสภา และประกอบด้วยการประชุมของสภา เมื่อได้พิจารณาในหลัก
ทั้ง ๆ ไปนั้นแต่ก็แก้ไขเพิ่มเติมในสิ่งที่เห็นความบกพร่องหรือที่จำเป็น ก็ทำการ
แก้ไขแต่ก็ได้จัดการแก้ไขให้เป็นไปตาม บทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญให้ มีข้อ
ความหนักแน่นต่อคำสั่งตามรัฐธรรมนูญโดยสมบูรณ์ ในการพิจารณาร่างข้อ
บังคับนั้นก็ได้หาความตกลงกันในคณะกรรมการในการร่างข้อบังคับที่จะได้
พิจารณาอาจตั้ง อาจใจเป็นกลางปราศจากการลำเอียง ปราศจากการเห็น
ประโยชน์หรือเป็นในเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ก็ได้หวังที่จะให้สามารถแก้ไขข้อ

มึงคนนั้นเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของสภาเทศบาลสมัย ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ และก็เป็นประโยชน์ ในการประชุม ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในข้อบังคับที่ได้อ่าน ในข้อของกำหนดนามของกรรมการและขอขานหนึ่ง กติกาการจัดตั้งตามความในหมวด ๓ เรื่องกรรมการ ถ้าพิจารณาเห็นว่า เรื่องที่ควรจะแจ้งให้ประธานทราบถึงเหตุใดก็ตาม และได้ทำการเพิ่มเติม ขาน สามารถวางทางซึ่งไม่ทราบซึ่งในอดีตประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม อาจจะเป็นการกระทบกระเทือนประโยชน์ ได้ด้วยตัวพรรคการเมือง แต่กลุ่มจริงนั้นไม่ได้กระทบกระเทือนอะไรเลย กลุ่มเป็นแต่มีจุดที่จะให้เกิดแก่การตั้ง พรรคการเมืองของสภาเท่านั้น

สำหรับในเรื่องกลุ่มการเมืองไม่ว่าอะไรอยู่ใน พรรคการเมืองคือ ไม่นับนโยบายอะไร ไม่มีจุดประสงค์อะไร ทั้งจุดการตั้ง รัฐบาลเพื่อบริหารราชการแผ่นดินอย่างพรรคการเมือง มีหน้าที่อย่างเดียวกัน นั่นคือเพื่อจัดตั้งกรรมการของสภา ให้เป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยของส่วนงาน เหตุที่ของกำหนดเขาได้คงน่าจะเพราะจากเหตุที่เป็นข้อนั้น เมื่อจะกล่าวหาสภาให้ตั้งกรรมการแต่ละคนละใครคนหนึ่ง สมาชิกย่อม เห็นด้วย ซึ่งสภาผู้โดยกรรมสิทธิ์ปราศจากเงื้อมมือของใครก็ได้โดยความดี ที่แต่งตั้งควรจะเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และนอกจากนั้นท่านสมาชิกในสภาไม่ควร ไม่สามารถที่จะทราบหรือสามารถในหมู่ของสมาชิกแต่ละท่าน โดยต้องที่จะต้องทราบถึงนามของสมาชิกแต่ละคนในทางไหนเป็นอันใหญ่ก็ขอเป็น เช่นนั้นเอง ซึ่งความประสงค์ของสภาผู้โดยกรรมสิทธิ์ในกรณีนั้นอาจจะกระทบโดยด้วยสภาผู้ไม่ชอบด้วยจะไม่เป็นเหตุ ไม่เหมาะสมที่จะออกกฎหมายบังคับ ประชาชนพูดเมืองแต่ละท่านเป็นมาแต่อดีตคงจะเห็นได้จากอดีตกันเองมา คือ เป็นเรื่องบางทีก็ไม่น่าเป็นธรรมดา นอกจากนั้นเมื่อได้ทำการเช่นนี้สมาชิก เดิมหรือรายชื่อสมาชิกที่เป็นการกระทำกันโดยกรรมสิทธิ์นั้น ก็ทำให้บางท่านคง ได้รับหน้าที่เป็นกรรมการหลายคน ทำการด้วยกันหลายคน เป็นเหตุที่ไม่สามารถจะพิจารณาพิจารณาในหน้าที่ของ กรรมการแต่ละคนนั้นด้วยความรอบคอบ และบางทีก็ไม่สามารถจะทำได้ เพราะมีการนัดประชุมพร้อมกัน

นอกจากที่ได้นำส่งแล้วก็มีอยู่ในบันทึก และข้อสังเกตของกรมการ
 ตามที่ได้ยื่นข้อกล่าวหาเข้ามาอีก โดยจะไม่ให้เปิดซองเงาของกรมการ
 กรมการมาทำการฟ้องร้องขอขบถคงจะได้รับการพิจารณาในวาระที่
 ตามที่ประชุมแล้ว เพราะอาจคงจะไม่ปัญหาอะไรมากนัก โดยที่คณะกรรมการ
 พิจารณาเรื่องนั้นในข้อทนายนั้นมาอีกได้ข้อแปรญัตติเพียง ๒ ท่านเท่านั้น แต่
 กติกาของข้อบังคับนี้ ไม่สามารถจะคัดลอกออกไป ได้ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตาม
 ก็เป็นการเสียใจมาตั้งแต่เรามีรัฐธรรมนูญมาแต่ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๓
 จนเวลานี้ยังไม่ยอมว่าเป็นเขตอำนาจ ยังไม่ยอมบังคับของรัฐธรรมนูญได้
 ครบถ้วน และนอกจากนั้นข้าพเจ้าคิดว่าถ้าหากว่าไม่มีการใช้ข้อบังคับโดยเหตุ
 หนึ่งประการใดแล้ว จะพิจารณาต้นเนนการพิจารณาข้อบังคับในขณะนั้น โดย
 เครื่องมือแล้ว ก็เห็นจะไม่สามารถจะเดินข้อบังคับนั้นใหม่ได้ ข้าพเจ้าเห็นเหตุผล
 ที่กรรมการแห่งสภาเพื่อแถลงเหตุผลประกอบการพิจารณาเพียงเท่านี้

ประธานสภาผู้แทน : อชเชิมเรชาริการฮาน

เลขาธิการรัฐสภา : ร่างข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน

พ.ศ. ๒๔๗๓ ข้อร่างข้อบังคับ ไม่มีการแก้ไข ถ้าปรารถน ไม่มีการ
 แก้ไข ข้อ ๑ ไม่แก้ไข ข้อ ๒ ไม่แก้ไข ข้อ ๓ ไม่แก้ไข ข้อ ๔
 ไม่แก้ไข ข้อ ๕

๑๘.๒๖ II.

นายศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวง
 เกษตรการ : สำหรับข้อ ๕ ข้าพเจ้าคนหนึ่งใครเป็นผู้รวมเขียน ความ
 ทศกรมการที่ของคณะ ข้าพเจ้ายังไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าเมื่อก่อนเราจะ
 แถลงประธานที่คณะ เราให้สัมภาษณ์ขอเอาได้เช่นไปนั่งเป็นประธาน แถลง
 เส้นข ซ่อมมา เมื่อดีขึ้นข้อแถลงเขียนขอตั้งคณะ การที่เขียนขอตั้งคณะ
 นักเทศน์ว่าเป็นคณะนัก ให้เขียนเข้ามา เมื่อก่อนเทศน์เทศน์ ตามที่
 เขียนไว้เดิมก็ให้แถลงใหม่อีกครึ่งหนึ่ง เมื่อก่อนใหม่คณะตั้งตั้งก็ได้เป็น
 ประธาน แต่เดี๋ยวนี้กรมการใหม่ มาคัดลอกเสีย คือว่าให้ประธาน

นายเสวี อิศรเสนา ณ อยุธยา รัฐมนตรี : ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้เข้า
 รัฐธรรมนูญ แต่จำแนกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญออกเป็นประธาน
 ที่ให้ตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นประธาน หาได้เขียนว่ามี
 เป็นประธานของครุฑหรือไม่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงคิดว่า คำว่าประธานในขณะ
 ที่อาจจะไม่ตรงไปตามที่ออกให้รัฐธรรมนูญบังคับได้ เพราะในนี้ ไซ้
 ประธานของครุฑ เพราะฉะนั้นเราให้ตั้งคณะ ๒ คราวได้ ไม่ติดขัด
 กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

พลโท ชิต มั่นศิลป์ สโมสรไออาร์พี กรรมการธิการ : เพื่อให้หา
 ของใจที่ตามสมควรสมควร ข้าพเจ้าขอเรียนเพิ่มเติมว่าตามรัฐธรรมนูญ
 ที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ร่าง เมื่อวันที่ ๑๑๗ นั้นเขียนไว้ว่าประธานในที่
 ประชุม ประธานของครุฑก็เป็นประธานในที่ประชุมเหมือนกัน และนอกจาก
 ขบวนการแล้ว ขอให้ท่านสมาชิกที่ควรศึกษาได้ไปไว้ที่หน้าของหน้าครุฑ
 เป็นประธานของครุฑเหมือนกัน แต่ว่าเราเป็นสมาชิกเหมือนกัน น่าจะมี
 สักว่าให้ท่านออกเสียงเหมือนกัน เพราะว่าให้เรามีสิทธิ์อย่างนี้ และเพราะอย่าง
 นี้จึงว่าไม่จำเป็นที่จะต้องไปติดขัดอะไร เพราะว่าเราเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑๓๒๑ มี.

นายแจ่มชาติ บุญสวัสดิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
 ยุติธรรม : ข้าพเจ้ามีข้อความเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่รัฐมนตรีได้ ว่า ในเรื่องนี้จะ
 เห็นได้ว่าหน้าที่ของประธานในที่ประชุมนี้ โดยทั่วไปก็ทำหน้าที่อย่าง
 ธรรมดาอยู่ในขณะนั้น คือควบคุมกิจการของสภาและอะไรต่างๆ ซึ่งมีบัญญัติ
 ไว้ในธรรมนูญ สำหรับหน้าที่ประธานของที่ประชุม โดยเฉพาะซึ่งรัฐธรรมนูญ
 หรือข้อบังคับการประชุมได้วางไว้ คือประธานของครุฑจะเห็นว่ามีหน้าที่
 เพียงจำกัด คือในขณะประชุมเริ่มแรกแล้วเท่านั้น อาจจะได้ขึ้นมาจัดทำ
 ตามแผนกการระเบียบวาระ ๕-๖ อันเพียงขณะที่ขณะหนึ่งเท่านั้น เพราะต
 ้นต่อไปก็จะบัญญัติให้ท่านนั่งที่ประธานของครุฑซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เช่นการ
 ชาติในการตั้งประธานร่าง ฯ ข้าพเจ้าเห็นว่าอำนาจของประธานของครุฑ

นมมากเตียงกว่าประชาชนจริง ๆ ในกตคือไปท่านจะเห็นว่าประชาชนจริง ๆ
 กาว & ปั้นทำหน้าทิ่มมาก แล้วก็ควบคุมสภาพต่อไป จะอย่างไรก็ตาม ถ้าท่าน
 ไม่ตายออกเองแต่ใครเขาออกไม่ได้ เพราะฉะนั้นทำไมเราจึงให้ประชาชนซึ่งทำ
 หน้าทำคณียซึ่งควบคุมสภาพตลอดเวลา & ปันมาชีวิต โดยประชาชนซึ่งควรวางซึ่ง
 ดำเนินระเบียบการเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ เรื่องที่ท่าน
 กรรมาธิการขานแจ้งบอกความเขมุดที่ทักจะตั้งคณะนั้นได้คณะหนึ่ง ก็ไม่ได้ห้าม
 ถ้าเวลาทำการเลือกมีการเสนอชื่อ ประชาชนซึ่งควรวางก็ตั้งคณะได้ ไม่ได้
 ห้ามไม่ให้ประชาชนซึ่งควรวางตั้งคณะ เพราะฉะนั้นท่านควรจะชี้แจงในที่
 ชุมนวมที่นัดมาซึ่งทักจะตั้งคณะนั้น แต่ไม่ควรจะถือโอกาสมาใช้สิทธิ
 เกิดขาดคิดค้นเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าประชาชนซึ่งควรวางไม่ควรจะมีสิทธิ เพราะ
 คณะนั้นในเรื่องการตั้ง คณะนั้นเหตุผลก็เป็นแต่การที่ประชาชนซึ่งควรวางมีสิทธิของคณะ
 ได้ แต่หากอกรรมสิทธิ์จะ สหชาติเรื่องดังกล่าวเช่นนี้ไม่ควรจะเป็นสิทธิ
 ของสภาที่เขาจะออกแต่โดยท่านประธานสภาตลอดไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 เห็นว่าควรไปอย่างที่ท่านรัฐมนตรี & อานันท์ควรวาง

๑๕.๓๔ น.

นายใหญ่ สวัสดิชาติ (กรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าต้องขอประธานขานแจ้ง
 ออกครั้งหนึ่ง คือปัญหาที่ท่านเขาได้เรียนต่อที่ประชุมแล้วด้วยเหตุผลไม่ควร
 จะเป็นอย่างนั้น แต่ด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้วควรจะเป็นอย่างนั้น ถ้า
 จะพิจารณาว่าขานแจ้งของสภาซึ่งได้เรียนไปแต่ ในการประชุมสภาครั้งแรก
 หลังจากการเลือกตั้งทั่วไป ให้สมาชิกผู้มาซึ่งตั้งอยู่ที่ประชุมเป็น
 ประธานซึ่งควรวาง จนกว่าพระมหากษัตริย์จะได้แต่งตั้งประธานและรองประธาน
 จริง มาตรา ๑๑๖ บอกว่าในการตั้งมติอันจำเป็นให้ข้อเสียงข้างมากเป็นประมุข
 ทนประชาชนในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มข้อใดข้อเสียงหนึ่งเป็นเสียงขาด รัฐ
 ขธรรมนูญไม่ได้บอกเลยว่าลงมติได้ ๒ เหน ถ้ากรรมาธิการจะได้เรียนหรือ
 เขาอย่างที่ท่านรัฐมนตรี & ท่านอานันท์จะเกิดคือไปว่าสภาจะดำเนินการ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในข้อที่ ให้ประธานออกเสียงสมาชิกเพียงแต่ดวง ๆ
 ที่ไม่มีบัญญัติไว้หรือบทบัญญัติอย่างที่เกิดขึ้นในกรณี ข้าพเจ้า
 เปรียบให้ฟัง อย่างประธานรัฐสภาได้โดยบัญญัติอื่นโดยไมต้องใช้สิทธิขาด
 เปรียบเลือกกรรมการอะไรหนึ่งแห่งเมื่อใด ๆ นี้ แล้วกระนั้นแต่เพียงเท่ากัน
 ประธานรัฐสภาในข้อนี้โดยเสียงขาด ทั้ง ๆ ที่สมาชิกนอกให้ประธานใช้
 สิทธิ แต่ประธานบัญญัติว่า รัฐธรรมนูญมาตรา ในเมื่อไรที่จะบังคับประธาน
 ได้ในเมื่อประธานมีสิทธิทางที่จะเลือกตามข้อบังคับทำให้เป็นสิทธิของสมาชิก
 จะเลือกออกทั้งยังเป็นคน ประธานหาได้ขาดอะไรไม่ เพราะอำนาจบัญญัติใน
 รัฐธรรมนูญไม่ใช่เป็นของบังคับประธานให้ทำเช่นนั้น เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้
 ก็ควรจะปล่อยให้รัฐธรรมนูญเป็นไปในทางที่ไม่เรียนอะไรเป็นบัญญัติ แล้ว
 ท่านก็เขียนใหม่ว่า บักระนั้นแต่เพียงเท่ากัน ให้สมาชิกเลือกกันใหม่ ในกรณี
 กระนั้นแต่เพียงของผู้ที่สมัครเขาเป็นประธานสภาเท่ากัน ท่านเรียนได้ในเมื่อไม่
 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แล้วคว้อย่างเกิดขึ้นแล้ว เพราะฉะนั้นท่านจะเขียนเช่น
 หรือไม่ ท่านจะให้สิทธิแก่พวกเราแต่ใหม่

๑๕.๕๕ น.

หม่อมบวรวงศ์ เสนีย์ ปราโมช (พระนคร) : ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย
 ที่ท่านรัฐมนตรีว่า คือหลักของถาวร ประชุมหมัดถาวร ในที่สุดเมื่อมีเหตุขัด
 ไม่มีทางออกแล้วจะต้องให้เป็นผู้เป็นประธานสภาชั่วคราว ย่อมเป็นเหตุของการ
 ประชุมไม่ว่าสภาใหม่ ๆ เขาไม่ขัดแย้งออกไปในสิ่งที่ควรไปไหนต่อไรกันอีก
 ปัญหาในทางปฏิบัตยรัฐมนตรีว่า ตามกระนั้นแต่เพียงเท่ากันไม่ควรมีให้ประธาน
 ขาด ควรให้สมาชิกโหวตขึ้นมาถ้าโหวตกันเท่ากันอีก โหวตกันออกเท่ากันก็
 ไม่ได้มี จะโหวตกันหนึ่งข้างอย่างนั้นหรือ ถ้าจะเอาของเอาอย่างนั้นไม่ควร
 ให้ประธานในทีประชุมสภา แต่ทำไป ๗-๘ วัน โหวตเท่ากันแล้วจะแก้ด้วย
 ไร นี่แสดงหลักไม่ถูก เขาเอกสิทธิให้แก่สมาชิกเอกสิทธิจริง แต่ว่ากระนั้น
 ได้ลงไปแล้วแต่เท่ากันเขา โดยหลักของถาวรประชุมไว้ว่าที่ไหนเขาให้ประธาน
 ขาด ถ้าไม่อย่างนั้นออกปัญหาไม่แตก ถ้าเขาหลักของท่านให้ผู้อื่นชี้ขาดไม่

โต้วกัน ๑-๑ วันก็ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าการที่จะให้ประธานใน
 ทบประชุมชาติชนทุกองค์แล้ว เพราะถึงกับเวลานี้เมื่อครบหนึ่งเทากันก็ยังไม่
 คนใดคนหนึ่งขาด เพราะในการตั้งมติกันประธานในที่ประชุมไม่ใช่เป็น
 ประธานอย่างเดียวในการประชุมบางแห่งมีผู้ทรงคะแนนในฐานะสมาชิกด้วย
 แล้วเมื่อถึงกันชนกของโหวตให้เดิชาด ไม่มีปัญหาต่อไป เหตุผลข้างกลคือ
 ว่าคนที่ไม่ได้เลือกเป็นประธานจะเสียใจ ข้าพเจ้าว่าอย่างนั้นไม่ผิด เพราะเรา
 เป็นผู้ใหญ่กันแล้ว การเป็นประธานหนัก ๆ คนไม่อยากจะไปเห็นกันอยู่แถว
 บางทีไม่ได้เป็นจะดีใจเสียอีก แล้วจะเอาเรื่องเสียใจไปมาคานง ข้าพเจ้า
 นึกว่าไม่ดี แต่โหวตกันใหม่แล้วไม่มีการตั้งเขยกันโหวตกัน ๑-๑ วันไม่รู้
 จะตั้งมติกันเมื่อไร ก็ไม่คุ้มกัน ในรัฐธรรมนูญก็มีบทบัญญัติไว้ว่าประธาน
 ในที่ประชุม ไม่ใช่ประธานสภาผู้แทนหรือประธานวุฒิสภา เขาเขียนอย่างนี้
 นี้ก็เห็นกัน ประธานสภาผู้แทน ประธานวุฒิสภาเขาใช้เป็นคำกลาง เช่น
 ว่าใครก็ตามมางเช่น โดยฉกต่าง โดยแนวรัฐธรรมนูญข้าพเจ้าคิดว่า
 มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบังคับอยู่ เราจะยกเว้นเพิกถอนไม่ได้ ถ้าหัดของ
 ทบรัฐธรรมนูญเราจะเขียนถึงกันก็ยากยิ่งได้ว่า กฎหมายอะไร ตั้งมติ
 แล้วแพ้ชนะแล้วให้สมาชิกตามหนึ่งเดินกันออก โหวตกันออก อย่างนั้นไม่
 ใครทำตามที่ท่านประชุมกันมาก่อน โหวตกันของมมต เมตมเดียวชชาติ
 มากก็เลิกไป มีเหตุผลมากกว่าแทนที่จะเป็นอย่างนี้

๑๕-๕๓. 11-

นายสวน พรหมประกาย (อตรธาน) : เหตุผลเท่าที่ท่านสมาชิก
 ท่านอื่น ๆ กล่าวมาแล้วก็นั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ก็เนื่องจากที่ท่านยก
 คดีอย่างอย่างเราตั้งคะแนนเต็มออกหรือเท่ากันเรศย ๆ ไปอย่างนี้จะทำอย่าง
 ไหนผู้แทนกรรมาธิการจะตั้งกรรมาธิการ การที่จะตั้งถามในรัฐธรรมนูญ
 เท่าที่กรรมาธิการนั้น ตกลงอย่างเคร่งครัด แล้วคำว่าประธานนั้นถ้อยถนง
 ประธานอะไร ก็ให้กว้างขวางหน่อย แต่ไม่หมายถึงตั้งถามเคร่งครัด ท่านที่
 ความกลัวว่าเกินไป หมายถึงประธานชอกรวดด้วย คำว่ามาจริงเกินขอบเขตเดยง

ไปประธานในรัฐกรรมนุญหมายถึงว่า ประธานซึ่งเขาตั้งกันนั้นหนามแดง
 เพราะฉะนั้นเราจึงไม่ได้กล่าว แล้วเมื่อประธานของสภา คือความถึงประธาน
 ของคราวมากเกินไป เจตนาว่าความมาประชุมตั้งถามเราทำอะไรกัน ตั้งประธาน
 จริง ๆ เพื่อเตือนเพื่อนคนที่สามารถจริง ๆ เราจึงขอมติจากสภา การที่เราจะ
 ให้ประธานชั่วคราวมาชชาติ มาสั่งหนังสือของสภา ๘๖ เมื่อเรามาเห็นนายก
 ประธานชั่วคราวชนาย อ. ตลอดข้างหรือประธานไปโดย เมื่อเราตั้งประธาน
 นั้นคงกันจริงแต่ ปัญหาเรื่องกฎหมาย ปัญหาการปกครอง การบังคับ
 นิติญา การรักษาระเบียบ อะไรคืออะไรนั้นเราให้เต็มที่ เพราะเราให้ความจริง
 ได้เลยโดยที่เราไม่เอาเป็นของใคร จะให้อำนาจเต็มที่อย่างไรก็ดี
 รัฐกรรมนุญ เจตนาที่จะตั้งความไปลงหรือความนั้นเกินไปสักหนึ่ง และ
 ข้าพเจ้าไม่เห็นพ้องด้วย เหตุผลที่ของมรดกเราเห็นอำนาจหนักไม่เพียง
 พอ แต่อย่างไรก็ตาม การที่เราจะเลือกตั้งประธานจริง ๆ ต้องเตือนเพื่อนคน
 เป็นสำระสำคัญที่เราต้องพูดกัน อย่างท่านอ.จายเจ๋นยี่ ๆ ทพด.ว่าถ้ามติเท่า
 กันหรือครึ่งจะทำอย่างไร น. ๓ เมื่อเรามาเห็น อ.เหมือนหรือครึ่งจะมีสักครึ่ง
 หนึ่งหายาก ไม่ควรจะให้เขาเรื่องเล็ก ๆ มาพูดให้เป็นเรื่องใหญ่ไปโดย เท่า
 การมาจัดการนั้นมานั้นไม่สมควรที่จะรับเอาในเวลานั้น ควรจะยื่นข้อ
 ตามเดิม

๑๙. ๘๖ ๓.

นายเพทาย ไชยต้นซัด (อ.น.ร.) คือข้าพเจ้าฟัง ๆ แสดงถึง
 ของข้าพเจ้ารู้สึกถึงสติปัญญาของตน กิตติขบงคบคิด ไชยปัจจุบัน รัฐอยู่ สภาได้
 ขอบบับคิดดี ออกใช้กัน เพราะว่ารัฐกรรมนุญออกมาแต่อย่างนั้นขอมี
 ตั้งเมื่อก่อนจะคนมันไปแสดงด้วย คนเคยมีแล้วสงส่วนกรรมนุญที่กล่าวมาใน
 กรณซึ่งเลือกประธานแต่อย่างไปเท่ากันเลือกใหม่ไม่ได้ ประธานชั่วคราว
 ของชชาติ ขอบบับที่เราไปอยู่ในปัจจุบันต้องตั้งว่าเป็นโมฆะ เพราะว่าไป
 วัตถุประสงค์ของรัฐกรรมนุญ เพราะขอของบับปัจจุบันนั้นกำหนดว่าในกรณีเลือกประธาน
 สภาจะเห็นเพียงเท่ากันให้เลือกอีกคนหนึ่ง แล้วจึงตั้งประธานชั่วคราวของชชาติ

เจ้ากรมการตำรวจมาฉวยกระหนาบเคียงเท้านักตก ให้มีการจับตาดู
 อดกระหนาบไรต่อ เป็นไปไม่ได้ แต่ในการวัดความกว้าง ๆ ว่าคำ
 ประชาชน โดยแล้วในวงที่ก่อประชาชนนั้น เมื่อประชาชนตวาด ถ้าหาก
 ว่าเราไม่บังคับทำให้ประชาชนของเรามีความดี เราจะให้มีการเดินอย่างไร
 ข้าพเจ้าว่ากรมการก็ไม่สามารถที่จะวางมาได้ แต่อดท้อหนึ่งในฐานะ
 เป็นตมตัก ข้าพเจ้าตั้งชื่อว่าหากว่าเดินกันแต่ของตรงว่าประชาชนนั้นอาจจะ
 เป็นไม่เรียบร้อยซึ่งของคบใหม่ ถ้าหากว่าจะเดินกัน หรือใช้ของคบแต่
 ข้าพเจ้าจากเห็นเอาเพื่อนมาชักของข้าพเจ้าคิดว่าไปสักหนึ่งชั่ คล้าย ๆ กับของ
 บังคับนั้นเอามาไม่แดงจะมีอยู่หลังไม่ได้หรือ หรือว่ารัฐธรรมนุญนั้นขัด
 ความจริงนั้นไม่ชัด แต่หมกความตั้งตั้ง เราพูดกันอยู่เฉพาะประเด็นว่าในกรณี
 ที่มีการเลือกตั้งประชาชน เราเข้าใจว่าเป็นเรื่องสำคัญ เราจะมอบหมาย
 ให้ประชาชนตั้งสภาเป็นอิสระตามจะเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ แต่ในเรื่องที่
 จะหาหนทางออกอย่างไรในข้อ การที่เราจะได้พิจารณาจัดตั้งของคบใหม่
 แล้ว ที่เราเข้าใจได้แก่เป็นกรมการได้ ชนบท ก็จะไม่เห็นว่าเราเรียก
 หมายไว้ จะต้องอยู่จนกว่าจะครบถ้วนหรือไม่ก็ ถ้าไม่จนมาบังเฉพาะ
 ประชาชนหรือว่าบางคนไปทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น มันก็เป็นธรรมดาของอย่างนี้
 รัฐธรรมนูญได้ไหม แล้วพอจะเห็นว่ากรมการตามกำหนด

๑๗.๒๖.๒

นาย ฟิชเชอร์รองเสนาบดี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตราธิการ
 ความจริง รัฐธรรมนูญทุก ๆ ฉบับตั้งแต่มาใน เมืองไทยบัญญัติไว้ ทงนั้นว่า
 กันด้วยเท่านั้นในประชาชนชาติ ไม่อย่างรัฐธรรมนุญ พ.ศ. ๒๕ หรือ
 ปีไหน ๆ ที่ใช้มา แต่ใจดีมีนบนางที่อาจจะใหม่ในกฎหมายที่เฟื่องฟูหรือ
 อย่างไม่ได้ไม่ทราบ จึงไม่ได้เขียนกฎหมายเหมือนอย่างปัจจุบัน ทง ๆ
 ที่รัฐธรรมนุญฉบับเก่าและฉบับปัจจุบันไม่ได้บัญญัติอย่างที่เราเห็น ถึง
 แม้แต่รัฐธรรมนูญฉบับที่ฉวยกระหนาบเคียงเท้านักตก แม้จะเป็นคดีข้อหาทางตมตัก
 กลางเกาะทางออก แต่เดิมก็มีทางออกหลายทาง คดี ออกโดยวิธีจับตาดูออก

โดยเด็กใหม่ โดยวิธีชราด แต่หากว่าการเขียนอย่างนั้นมิใช่ไม่ได้เคยที่เคย
 ขอให้ท่านสมาชิกทั้งหลายโปรดระวังของกรรมจารีการ คือว่าถ้าหากสมมติว่า
 ในการเลือกประธานนั้นเลือกกันหลายข้อเลือกกันแต่คะแนนเท่ากันเช่นนี้ ทำ
 ความลำบากให้แก่ประชาชน ๆ จะไปลงคะแนนอย่างนั้นอาจจะเกรงออกเกรงใจ
 กัน เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าในกรณีนี้ ถึงแม้จะบัญญัติทางออกไว้ก็ตามข้อ
 บังคับเดิมก็ไม่เห็นว่ามีรัฐธรรมนุญ เพราะเหตุว่าคะแนนเสียงข้างมากย่อม
 มีเสมอในรัฐธรรมนุญ ถ้าคิดว่าจะตัดสินในเวลานักเลือกตั้ง การเลือก
 ประธานนั้นอยู่ในรัฐธรรมนุญฉบับนั้นของสภาผู้แทนราษฎร เพราะว่าเมื่อเลือก
 ไปแล้วจะต้องขึ้นบังคับถึง ๕ ปี เพราะฉะนั้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรม
 เหนือเสมอกันตำแหน่งหน้าที่ กระผมคิดว่าอย่างกว้างเต็มเท่านั้น คือแต่เดิม
 กรรมจารีการข้างมากไม่ชัดรัฐธรรมนุญ ครั้นเมื่อสภาให้ไปร่างมาใหม่ก็ตั้งว่า
 รัฐธรรมนุญ จะให้สภาชราด ครั้นอยู่ความหลังก็รัฐธรรมนุญดังกล่าวก็ถ้า
 คณะนั้นเห็นให้ประชาชนชราด แต่ในกรณีที่เป็นกรณีพิเศษคือใน ๕ ปีจะมีสัก
 ๒ ปีคือ ประชากรสภาผู้แทนราษฎรเป็นประชาชนพิเศษอีกเหมือนกัน คือเรา
 ถือเอาชายสูงเป็นประชาชนชราด เพราะฉะนั้นในกรณีพิเศษ กระผมคิดว่า
 เราอาจจะหาทางบัญญัติให้เหมาะสม ยथा โยเป็นเรื่องให้กระทรวงมหาดว่าชอบ
 คณะนั้นก็ได้ จะเห็นทางออก ความจริงระบบเท่าที่สมมติสภาผู้แทนราษฎร
 ไปแล้ว แต่ก่อนนั้นมีประชุม ๕ ปีเลือกกันทุกปี ๕ ปี เมื่อสมัยนั้นผู้เลือก
 ประชากรนั้นไม่เห็นพวกกันสัก เพราะฉะนั้นเราพิจารณากันในข้อที่อื่นซึ่งไม่
 อาจจะเป็นไปได้เท่านั้นเอง ถ้าหากว่าเราพิจารณาข้ออื่นที่ไม่ขัดกับ
 รัฐธรรมนุญ ข้าพเจ้าเห็นว่าจะหาทางออกซึ่งตรงตามความได้จริง

นายถัด ชัยบุตร (ชัยภูมิ) : ผมเห็นว่าเท่าที่กรรมจารีการแก้ไข
 นี้เป็นการขัดกับรัฐธรรมนุญซึ่งผมจะได้

ประจักษ์เสภาพู้นแทน : อารมณ์เป็นอาระสันต์นั้น ท่านรัฐมนตรีพูด
 กันมาแล้ว

แล้วจะฟังอย่างไร เพราะฉะนั้นทางที่ควรพูดขอรับยกย่อง มีหนทางซดหรือ
 ไม่ คือ ประมวลรัฐสภาให้ความซดหรือไมซด เมื่อในครั้งสงครามของ
 กบฏหนึ่ง จะเขาอย่างไร ความเห็นจะไม่ได้ออกมา คือเรื่องเวลาอีก ๕ วัน ๑
 หนึ่งซดกันมาๆ ทางนกดอนมาจเวลา ทางใหม่ก็ดูใหม่แต่ซดไป สดมาแล้ว
 กัน คนหนึ่งจอต อีกคนหนึ่งจามาไรดี คนที่ใหม่แต่ซดจะเข้ให้ซดไว้ใน
 ถานาเถียงให้เสียเวลา เขาทำงานให้พร้อมชอบ เพราะฉะนั้นถ้างานสั่งให้
 กรรมาธิการเสนอแล้ว เราควรให้รัฐสภาให้ความเสียตักว่า เสร็จแล้วเรตง
 ก็เรียนร้อย ไม่อย่างนั้นประเดี๋ยวใครเกิดเป็นปัญหาเด็กปัญหาโตว่ามี
 เสียชกแล้ว เพราะท่านเรียนหนังสือเต็มตัวจนกว่าจะเลิกกันแล้ว จะว่าอย่างไร
 เถาอย่างนั้นดีกว่า

๑๖.๐๕ 11.

หลวงอรรถพิศาล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม:
 ถ้าหากว่าท่านจะตั้งยวราช & ทกรรมาธิการเพิ่มอย่างไร ขัดคือรัฐธรรมนูญ
 ตามทกรรมาธิการชด้นจนวน ถ้าท่านจะให้หรือได้ปรึกษาเฉพาะซด & ท่าน
 ไปรักไปลูบ ๑ ว่า ให้มีมาชิกที่มีอายุได้สูงส่งเป็นประธานจวควาย แต่
 ในมาตรา ๑๑๑ ตามรัฐธรรมนูญบอกวา ในเมื่อการประจวบหนึ่ง รัฐมี
 หวอส่งมาส่งแทน ในเมื่อประธานไม่อยู่ในที่ประจวบ คือหมอยความว่าไม่มีในที่
 ประจวบ ให้มีมาชิกแห่งสำนักงานๆ เสดกตงกันซนเองเป็นประธานในคราวประจวบ
 นั้น คนเขาซนแก่ก็ยกไปรักไปลูบไม่ขัดก็ซดของเรตงก็เรตงไม่ซดก็ซดในซด
 มัวกับ ประเดี๋ยวซดในซดต้นจวนจวนไม่รู้จักจบต้นกัน

๑๖.๐๕ 11.

นายใหญ่ ศวิตชาติ (กรรมาธิการ) : อย่างท่านรัฐมนตรียก
 กถางจวชช & ไม่เถียงกับทว่าเขาบอกจว่าไม่ซด หมายความว่าไม่ซด
 ที่ไม่มีชกเรื่องหนึ่งไม่ซดไม่อยู่ภาษาไทยซดเหตุเกิน มีแต่จว่าไม่ซดซด ๑๑๑
 ทท่านจว่าจะมาตงกันใหม่เรื่องยังไม่เคยมีเคย ยบถภาจมาชิกภาพหมดไปแล้ว
 ตังมาใหม่ๆ ไม่มี มาตรา ๑๑๑ มีแต่จว่าไม่ซด เช่นท่านประธานไปบอชภาค
 เสีย รองประธานไปชวจงานศพ อย่างนี้ไม่ใช่จว่าไม่มี มีแต่จว่าไม่ซด

ชกทรงหงษ์... ปัญหาอันหมายเพียงกับเส้มก
พันกว่าของทำนบก... แต่ข้าพเจ้าใคร่จะขอเรียนให้
ประชนทราบถึง... รัฐธรรมนูญของเราใช้มา ๑๑ ปีแล้ว...
อย่างนั้นว่าให้ถึงเพียงข้างมากเป็นประมาณ... ไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับไหนไม่
บัญญัติไว้เลย... ความรู้สึกอย่างปัจจุบัน

๑๕.๑๓ น.

นายใหญ่ สวัสดิชาติ (กรรมวิธีการ) : ก่อนที่สภาจะลงมติเรื่องนั้น
กรรมวิธีการที่สภาจะทราบเรื่องแต่ที่ประชุมสักหน่อย... ข้าพเจ้าได้คาดหมายและ
คิดล่วงหน้าไว้แต่อย่างนั้นจะมาสู่สภาโดยวิธีอย่างนั้น... แต่ไม่เสียหลายอะไรถึงกับ
ข้าพเจ้าหรือ... ข้าพเจ้าอยากจะทราบเงื่อนไขก่อนที่จะวินิจฉัยความมาเมือง
เราก็คงว่าถ้าจะปกครองกันโดยวิธีแบบนี้... เขาตั้งทุนตั้งตั้งเรา... เรามาทำ
งานร่างขบถกับสิ่งอื่น... เหตุผลที่ขอรับกับจะขอไปไม่ได้... ข้าพเจ้าอยากจะ
ทราบเงื่อนไขที่ประชุมสักหน่อย... มีกรรมวิธีการที่เป็นวิธีมั่นคงยิ่งขึ้น... ทำ
ไม่เต็มร้อย... เรื่องนี้เดี๋ยวนี้... ทศทายครั้งหลายหนแต่เคยเห็นด้วย... ใน
การที่จะรับธรรมนูญฉบับนั้น... ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าสมาชิกในสภาคงจะได้อ่านถึงส่วน
ใดส่วนหนึ่งของธรรมนูญ... ตามกับที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ของเจ้าเราเห็นอะไร
สองพันห้าร้อยถึงแปดพันไม่พอใจสักหน่อย... กติการาชการที่ปรึกษาให้หรือ
บ้างกับนักไป... เราจะได้จะเอาข้อนี้กับฉบับไหนใช้... บทบัญญัติรัฐธรรมนูญใหม่
ขบถกับคนใช้... เพียงแต่จำนวนคนเพียงสองคนก็ยกเรื่องอันชนปักษ์ชาติโดยถือ
เสียงข้างมาก... กรรมวิธีการที่หมกกำลังใจที่จะช่วยบ้านเมืองแล้ว

นายใหญ่ เกษสุวรรณ (กระบี่) : ข้าพเจ้าขอขอยื่น... ทำไมท
กรรมวิธีการของเรื่องประชาชนสักพักกระแทกถึงชาวเรา... เงินเดือนพิเศษของ
พัน... พดกนอของนายชอเตย/แทนเองกันไม่สิ้นสุด... แต่ออกของกรรมวิธีการ
ใหม่ดีกว่า... ข้าพเจ้าขอขอยื่นที่ข้าพเจ้าขอเสนอไว้

ประธานสภาผู้แทน : นายเน่งส่วงไฉ่ ให้ยกย่องอัยการพิจารณา
นายเบญจมี จันทะศรีสุรยวงษ์ (อัครราช) : ข้าพเจ้าจึงตั้งข้อ
ข้อที่ ข้อที่ ๓๓ แห่งร่างกฎหมายว่าด้วย การพิจารณาคดีอาชญา
บังคับคดีไปโดย หรือคุณเบญจมีจะโอนการพิจารณาประเด็นข้อนี้ เพื่อ
ประกอบพิจารณาของสภาผู้แทน หรือคุณเบญจมีจะออกห่างหนึ่ง

นายเน่ง เกษสุวรรณ (กรรมา) : ข้าพเจ้าขอเสนอให้สภาผู้
ให้สภาผู้แทนคดีคดีไปโดย แล้วตั้งกรรมาธิการมาใหม่ในเร็ววันโดยเร็ว
เวลา เพราะข้อนี้เคยตั้งก่อน แต่มีข้อขัดข้องอีกหลายข้อเช่นหมิ่นตมเตตหรือเสีย
เวลา

นายเกษม บุญศรี (กรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าคิดว่า
อย่างไรก็ตามถ้าหากว่าข้อบังคับคดีไปโดยจะตั้งกรรมาธิการมาพิจารณา
ใหม่ อย่างท่านผู้เสนอข้อนี้เห็นควรให้ยกย่องของอัยการพิจารณาคดี
ไม่ได้ เพราะเหตุว่าเมื่อคดีไปโดยในสมัยประชุมนี้ ก็เสนอไปไม่ได้ในสมัย
ประชุมครั้งต่อไปในสมัยประชุมครั้ง ข้าพเจ้าขอเสนอว่าถ้าคดีไปโดย
อย่างนั้น สภาผู้แทนของสภาผู้แทน ไม่สามารถที่จะไปติดต่อ
รัฐสภาได้ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ก็ไม่เห็นได้สมัยประชุมใหม่แล้วแต่คง
ไม่มีข้อบังคับ แม้จะตั้งโดยเร็วของเดิมก็จริง แต่จากการที่ไม่รีบ คม
เพราะข้อบังคับคดีไปโดยจะตั้งกรรมาธิการใหม่ ถ้าหากเพียงแต่ทำไม่ได้
กรรมาธิการคณะกรรมาธิการมา ตั้งกรรมาธิการใหม่ ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าคิดว่าไปได้

นายพัน สุพรรณนารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรรา
ธิการ : กฎหมายเรื่องอัยการพิจารณาเห็นข้อกฎหมายนี้ คือว่าญัตติใด ๆ นั้น
ข้อที่ ๓๓ บัญญัติไว้ว่า ถ้าเสนอเข้ามาแล้วที่ประชุมพิจารณาตัดสินไปแล้ว ห้าม
ไม่ให้เสนอเข้ามาใหม่ในสมัยประชุมนี้ เห็นว่าแต่เหตุการณ์เปลี่ยนไป
แต่สำหรับข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่ได้เป็นญัตติของใครโดย สภา
เราเองเท่านั้นจะกระทำ เมื่อไม่แล้วไม่เอาตั้งใหม่ให้ทำมาใหม่ ไม่เป็นการ

เรา เราจะไม่ตำหนิว่าเราทำผิดหรือทำถูก เพราะเราเป็นผู้ถูกกระทำโดยคนอื่น
หรือไมใช่ดี ทว่าสิ่งที่ทวงถามว่าเราจะไปลงนามนี้ ที่งานของเราขอขมาต่อ ไม่
มีใครได้เลี้ยง

ประธานสภาผู้แทน : ที่คุณคงจะเห็นว่าไม่ใช่ญาติ ของญาติ
เฉพาะหน้าคือยกเรื่องอื่นจนพิจารณาอีกขอโทษก่อนไปก่อน

นายควง อภัยวงศ์ (พระนคร) : ข้าพเจ้าขอเสนอญาติว่าให้ส่ง
ปัญหาไปให้รัฐสภาพิจารณา

ประธานสภาผู้แทน : มี ๓ ญาติด้วยกัน

นายเพทาย โชตินุชิต (ธนบุรี) : ข้อว่าถกเถียงชงชงมาขนาด
แล้ว ขอเสนอให้ลงมติ

ประธานสภาผู้แทน : ญาติหนึ่งซึ่งลงให้ลงมติ และขณะที่จะ
อภิปรายอะไรอยู่ สมาชิกอาจจะเสนอญาติได้ แต่ให้ส่งปัญหาต่อ
รัฐธรรมนุญไม่มี

นายควง อภัยวงศ์ (พระนคร) : ขอดูณ คิดตามเช่นญาติให้
ยกเรื่องอื่นจนพิจารณาอีกขอโทษก่อนไปพิจารณาไปก่อน

นายเพทาย โชตินุชิต (ธนบุรี) : แล้วญาติของข้าพเจ้าจะ
ไว้ก่อน หรือไว้ก่อน

ประธานสภาผู้แทน : ข้อว่าถกเถียงชงชงไปจนชงแล้ว ขอสงวน
พิจารณาอีกเป็นการลงมติแล้ว ข้อว่าถกเถียงชงชงกัน ข้อว่าถกเถียง
ญาติของเขาถกเถียงกัน

นายเพทาย โชตินุชิต (ธนบุรี) : ไม่ใช่ คือหมายความว่าลงมติ
เฉพาะชงชงว่าเขาตามกรรมวิธีการหรือไม่เขา หมายความว่าอย่างนั้น

ประธานสภาผู้แทน : ท่านเสนอตั้งมติอย่างนั้น ท่านพูดให้ชัด
ข้าพเจ้าเข้าใจ ญาติซึ่งทำข้อเสนอให้ลงมติเฉพาะในข้อที่เป็นปัญหา คือข้อ ๕
ท่านผู้ใดเห็นควรลงไว้ตามกรรมวิธีการ โปรดขมุขชง

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : เกต้าว ยังยกมืออยู่
ก็เพราะเรากลัวที่ทานจะลงมือในรัก ๕

ประธานสภาผู้แทน : ในข้อ ๕ นี้เคยถนัดมาจะเอาออกหรือ
ในเวลานี้กำลังปรึกษากันอยู่ ผู้ใดเห็นควรคงไว้ตามกรรมาธิการ โปรดชุมนุม
มั่งมีชกยกมือ ๑๒ นาย

ประธานสภาผู้แทน : ผู้ใดเห็นควรเอาไว้ตามร่างเดิม โปรดชุมนุม
มั่งมีชกยกมือ ๒๕ นาย

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : เพราะยังมีผู้ต้องการ
หุดอก ญัตติของท่าน ๆ คงจะขัดข้องตามว่าผู้ใดมีความคิดเห็นเป็นอย่างอื่นใด
ที่ท่านควรระมัดระวัง

ประธานสภาผู้แทน : ท่านหนึ่ง ประธานอื่นแล้ว เป็นอันว่าคงไว้
ตามร่างเดิม

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : ยังผิดใหญ่ถ้าลงมติ
อย่างนั้น คงมีญัตติให้มาไปแก้ไขให้ลงมติ แต่ยังมีผู้ค้าน

ประธานสภาผู้แทน : ประธานตัดสินเด็ดขาด ขอให้ท่านงด

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : เป็นญัตติของมณฑลตั้ง

ผล

ประธานสภาผู้แทน : เด็ดขาดไปแล้ว ประธานชขาดแล้ว

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : ประธานไม่ถนัดกรรมา
การป้องกันเสรีภาพ ไม่ถนัดหรือ ท่านตัดสินกรรมาการผู้ทำงานให้ชาติโดยเอา
ข้อควรเอาออก

ประธานสภาผู้แทน : จะให้ข้าพเจ้าเชิญออกนอกห้องประชุมหรือ

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครศรีธรรมราช) : ข้าพเจ้าไม่ขอเชิญ
เมื่อท่านประธานไม่อยู่ในที่ศัพทราชธรรม กรรมาการก็ออกไป เมื่อท่านประธาน
ไม่ทรงพิศพธราชธรรม กรรมาการก็ไป

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (กระบี่) : ข้าพเจ้าขอเดชะญัตติไป และ
ญัตติอื่นออกตั้งแล้ว ทำไปท่านประธานไม่ตัดสิน ข้าพเจ้าตั้ง

ประธานสภาผู้แทน : คุณเด่นอุทิศของคุณก๊ก แต่เอาโหด
ก๊อจะเอาญัตติของคณะคุณเด่นมาลงบน ญัตติของมั่งเยี่ยงจะเอาภาพ
ร่างเดิมแล้ว ๒๕ เดียง เพราะฉะนั้นโดยนัย ญัตติของท่านก๊อไป แต่
เจ้าพเจ้าไม่คิดคัดค้าน ท่านจะเสนอใหม่ก็ไม่ได้

นายฉ่ำ จรรย์เนตร (นครสวรรค์) : เดียงใจว่ามาโหด
ท่านประธานหรือเปล่า

ประธานสภาผู้แทน (สั่งตำรวจ) : เร็วคุณฉ่ำ ออกไป
นายร้อยตำรวจโท สงวนกรานต์ อุดมสิทธิ์ รัฐมนตรี : มีมติเสนอญัตติ
ข้อนี้ถึงสามญัตติ ๆ แรกขอญัตติของคุณเด่นให้ผ่านไป และญัตติของคุณ
เพทหายให้ลงมติ ตามธรรมเนียมท่านประธานควรจะต้องเป็นประเด็น ๑ ประเด็น
ถ้าควรจะเป็นอย่างคุณเพทหาย ๆ และอันดับหลังท่านฉ่ำ ก็จะเห็นเป็นอย่างอื่น
ควรจะอย่างนั้น ท่านไปพูดเดี่ยวว่าเอาคงได้ตามร่างเดิมหรืออย่างกรรมการ
แก้ไข อย่างนี้เป็นประเด็นข้อเดียวเท่านั้น เพราะฉะนั้นท่านประธานควรจะ
เอาประเด็นสามประเด็นนี้มาคุยแปรกัน เมื่อถึงประเด็นไหนก็ตามประเด็นนั้น
ก็ลงมติไป ประเด็นไหนอย่างนั้น

ประธานสภาผู้แทน : ที่ประชุมลงมติไปแล้วว่าเขาตามอย่างเดิม

นายร้อยตำรวจโท สงวนกรานต์ อุดมสิทธิ์ รัฐมนตรี : กระผม
คิดความดีของผมไม่ได้เปรียบเทียบ

ประธานสภาผู้แทน : ก็ยังไม่เห็นเปรียบเทียบแล้วจะคิดอย่างไร

นายร้อยตำรวจโท สงวนกรานต์ อุดมสิทธิ์ รัฐมนตรี : ถึงท่าน
ไม่ได้เปรียบเทียบว่า จะลงคนเด่นคนท่งหรือคนกลาง หรือไม่เอาอย่าง
คุณเพทหาย ๆ หรือเป็นอย่างอื่น ก็ยังว่าอย่างนั้น ถ้าเกิน ๒ ขนไปของแบบ
อย่างอื่น ท่านท่านประธาน เปรียบเทียบคอมแปรอันเดียวผมว่าไม่ถูก

ประธานสภาผู้แทน : ก็เด็ดขาดไปแล้ว ค่อยไป

นายเนน เกษสุวรรณ (กระบี่) : ญัตติของข้าพเจ้าเด่นออก
ก็ลงตามข้อบังคับแล้ว ท่านประธานกลับลงมติขงหลัง ของข้าพเจ้ารับข้อ
ก๊อของแล้ว ทำไมจึงไม่ยุบคดี ข้าพเจ้าส่งด้วย ญัตติที่ ๓ ลงมติไปแล้ว ครัง

ที่ ๒๓๖ ท้าวเจ้าเด่นอคำไม่จริงไม่ทำตามประธานพูดเมื่อก่อนจากตั้งขบวน
กันไว้ ท่านจะให้เสนาธิการวิธีส่งก้านข้อคุดไปถูกเมื่อไร เพราะฉะนั้นขอให้
เดิมอยู่ติดตัวของข้าพเจ้าตลอดจนเพื่อตงมัตว่าจะเขากันอย่างไรจะผ่านหรือไม่ผ่าน

ประธานสภาผู้แทน : จะอย่างไรก็ตาม แต่งานมอตกประชุมมี ๒๕
เสียงให้เขาตามร่างเดิมแล้ว ตามกรรมวิธีการ ๑๒ เสียง ขบวนการเดิม แล้ว
เมื่อท่านจะส่งอะไรที่ขบขันความระคายไป แต่เพียงอนมคคของที่ประชุมมันได้ตงมค
ไว้แล้ว แม้จะอย่างไรก็ตาม เปลี่ยนถดถอยไม่ได้ ขอเลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

ประเสริฐ ปัทมรสุนทร	ผู้ตรวจงาน
ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ	..
สุรินทร์ ตีผลาภร	..
โสมเจตนา ตีผลาภร	..
พิพัฒน์ เอกะโรหิต	..
อารยันต์ อุ่มบุญ	..
เด็ก จารุมณี	..
วิจิตร นิตะไพจิตร	..
กมล พงศยงถึงนถย	..
สุพงษ์ ศรีพูนเกษรภ	..
สมชาย ศักดิ์มิต	..
สุชนัน จิตวาทถ	..
โชค คุปตวาทิน	..
เจริญ ปัทมโร	พระราชธรรมนิเทศ
เสนาธิการวิธีส่งก	ประธานสภาผู้แทน

๑๕.๐๖ น.

หลวงอรรถพรพิศาล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
กรรม : ท่านก็แปลของท่าน ข้าพเจ้ายกแปลของข้าพเจ้า คำว่าไม่มีจะมด
หรือไม่สำคัญ คำว่าไม่มี รัฐธรรมนูญควรบัญญัติไว้ว่าไม่มีนั้น
อย่างไรกันนั้น จะฟังเสียงข้างมาก จะเลือกใครเป็นประธานในที่ประชุม
มาตรา ๑๐๕ ท้าว ทำไมท่านจะไปเอาคนแก่มาเล่า

๑๖.๐๗ น.

นายคล้าย ละอองมณี (สงขลา) : ข้าพเจ้าได้ฟังโต้เถียงกัน
หลายครั้งแล้ว รู้สึกว่าฝ่ายหนึ่งหรือเขาของตัว แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็เขาของ
ตัวเหมือนกัน ข้าพเจ้าพิจารณาแล้วจึงถามของตามรัฐธรรมนูญไป
มาตรา ๑๐๖ "วุฒิสภาจะตั้งมาฆะเทนมอันมาจากของสภการประชุมปรึกษา
ของวุฒิสภา" เกี่ยวกับการเสนองานพระราชบัญญัติ การเสนอนิติ
การประชุม การปรึกษาและพิจารณา เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญ" ขอสงวนเราจะวางใจได้ของข้าพเจ้ารัฐธรรมนูญ
รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๗ บังใจขัดเหลือเกินแล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่เข้าใจว่าท่าน
รัฐมนตรีผู้เมตตาท่านเขาอะไรมาว่าไม่ขัด ถ้าเราเกิดไม่ฟังเสียงโดยไม่
ฟังเหตุผลกันอย่างนั้นแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเรื่องที่จะไปกันใหญ่ และต่อไป
ไปเราอาจจะไม่ได้อยู่ในสถานที่หรือสถานที่หรือสถานที่อย่างที่ท่านคิดได้
ที่ลงเขามาเห็นสดหน้าชายใหม่หรือคือรัฐธรรมนูญ แต่ถ้อยยอมผ่าน มาตรา
๑๐๖ บอกว่าต้องให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เมื่อเป็นเช่นนั้นจะผันมาตรา
๑๐๗ ไปได้หรือ ออกอย่างหนึ่งท่านจะผันให้เสียใหม่ โปรดช่วยบังคับ
ข้อ ๕ ถ้าเขียนไว้ชัดเจนว่าผู้ใดจะเสนอร่างเป็นสมาชิกได้ครบถ้วน ถ้าใคร
ส่งผู้เข้ากันหลายชื่อให้เสียใหม่เพราะข้อใดครบถ้วนเท่านั้น แต่ถ้าใคร
ส่งผู้เข้ากันก็ขอให้ประธานช่วยตรวจสอบออกเสียงขาด เมื่อเป็นดังนี้แล้วท่าน
กลัวอะไรถ้ามีงานเสียใหม่ ประธานจะแนะนำท่านออก ประธานสภาชั่วคราว

กมตั้งจะชราตลก แต่ว่าท่านจะคิดว่าประธานชวคราจะเป็นคนใช้ไม่ได้
 เช่นคนชวช่ามาขายเพื่อนหรือ เมื่อเป็นตงนตอคงตงอเกมเงียงเทากน
 ท่านจะเขาอย่างไรท่านจะได้ประธานชวคราไปเช่นนหรือ ขาพเจก
 ไม่เชื่อใจว่าท่านจะเขาอย่างไรเน คอมนเดอคนเตยหรือตงนคเนน
 เงียงเทากน เมื่อเป็นชนนประธานชวครากมตั้งจะชราตลก กเมื่อเป็นชนน
 ขาพเจกไม่เชื่อใจว่าท่านรัฐมนตรีผู้มเกอวต และท่านผู้ตั้งนับตงนจะเขาอย่างไร
 และท่านไม่คิดตั้งรัฐธรรมนญมาตรา ๑๑๗ บ้างหรือ หรือท่านจะตงนตาม
 ชอบใจของทงนขาพเจกจนใจ เมื่อเป็นตงนแล้วขาพเจกขอรวมเทาท่าน
 สมารักไปรคพิจวณาโดยรอบคอบบ่าจะเขาอย่างรัฐธรรมนญหรือจะเขาอย่าง
 ความรู้สึกทเตรียมกนมาตง ขาพเจกขอเวชนเช่น

๑๖.๑๐ น.

นายฟัน สหระณสาร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตราธิ
 การ : ไม่มีความรู้สึกอะไรที่จะเอากนหรือค คือความรู้สึกกมในฐานะเป็น
 นกฏหมาย นกฏหมายกตั้งไดเถียงกนเดมอ ขาพเจกอยากจจะเวชนกม
 ท่านสมารักผู้มเกอวตจวรัฐธรรมนญเกา ๆ อย่างทท่านนำมาชานนหัดหรือ
 ไม่คิด สร้างสภามา ๑๗ ปีแล้วไม่มีใครทกตั้งจวจัดกบรัฐธรรมนญ ขาพเจก
 กรตั้งจวขอบงคบทเขียนใจให้เลอออกน ๒ ครั้ง ถ้าเทากนก็เดอออกจวรทงน
 เมื่อตั้งจวตงนเทากน ก็ให้ประธานชวครา การทเขาเขียนเช่นนขาพเจกอยู่ใน
 สภานมา ๑๗ ปีแล้ว เพราะจวประธานชวคราชวคราจนน เรามิได้ทาการเดอ
 กนโดยสมารัก และยงตั้งมยนมพรรคการเมืองตอชยเดอ สมารักในพรรคการ
 เมืองคนโตคนหนึ่ง ถ้าหากชานายตงนต คนนทได้รบเดอชญเขาเป็น
 ประธานชวครา ทงนไม่ได้ยาคัยคนตั้งมคอะไรเลย ตั้งมคยาคคตอชย
 พรรคพระราชปคัยคนแกชยคนหนึ่ง ถอนรบเดอชญเป็นประธานชวครา ถ้า
 พรรคประชานชงเงนอชงพรรคประชานปคัย ผลการเงชกมคเนนเงียงเท
 กน ก็ไม่มีปัญหาอะไรโดยจวประธานจะตงนคเนนชางไหน กตั้งจวชางพรรค
 ของกัว ขาพเจกไม่ยาคจะถมหรือชวคราเช่นน จึงอยาคจะให้เดอตงน